

UNIA EUROPEJSKA

PARLAMENT EUROPEJSKI

RADA

Bruksela, 15 maja 2019 r.
(OR. en)

2016/0359 (COD)

PE-CONS 93/18

JUSTCIV 319
EJUSTICE 188
ECOFIN 1240
COMPET 897
EMPL 602
SOC 798
CODEC 2425

AKTY USTAWODAWCZE I INNE INSTRUMENTY

Dotyczy: DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) w sprawie ram restrukturyzacji zapobiegawczej, umorzenia długów i zakazów prowadzenia działalności oraz w sprawie środków zwiększających skuteczność postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów, a także zmieniającej dyrektywę (UE) 2017/1132 (dyrektywa o restrukturyzacji i upadłości)

**DYREKTYWA
PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2019/...**

z dnia ...

**w sprawie ram restrukturyzacji zapobiegawczej,
umorzenia długów i zakazów prowadzenia działalności
oraz w sprawie środków zwiększających skuteczność postępowań
dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów,
a także zmieniającej dyrektywę (UE) 2017/1132 (dyrektywa o restrukturyzacji i upadłości)**

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 53 i 114,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów²,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą³,

¹ Dz.U. C 209 z 30.6.2017, s. 21.

² Dz.U. C 342 z 12.10.2017, s. 43.

³ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 28 marca 2019 r. [(Dz.U. ...)/(dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym)] oraz decyzja Rady z dnia

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Celem niniejszej dyrektywy jest przyczynienie się do prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego oraz wyeliminowanie przeszkód w korzystaniu z podstawowych swobód, takich jak swoboda przepływu kapitału i swoboda przedsiębiorczości, które wynikają z różnic między krajowymi przepisami i postępowaniami dotyczącymi restrukturyzacji zapobiegawczej, niewypłacalności, umorzenia długów i zakazu prowadzenia działalności. Nie naruszając podstawowych praw i swobód pracowników, niniejsza dyrektywa ma na celu usunięcie tych przeszkód poprzez zapewnienie, aby: rentowne przedsiębiorstwa oraz przedsiębiorcy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji finansowej, mieli dostęp do skutecznych krajowych ram restrukturyzacji zapobiegawczej, które umożliwią im kontynuowanie działalności; uczciwi niewypłacalni lub nadmiernie zadłużeni przedsiębiorcy mogli korzystać z całkowitego umorzenia długów po upływie rozsądnego terminu, umożliwiając im w ten sposób skorzystanie z drugiej szansy; oraz poprawiona została skuteczność postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów, w szczególności z myślą o skróceniu czasu trwania tych postępowań.

- (2) Restrukturyzacja powinna umożliwiać dłużnikom znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej kontynuowanie działalności, w pełnym zakresie lub częściowo, poprzez zmianę składu, stanu lub struktury ich aktywów oraz ich pasywów lub jakiegokolwiek innej części ich struktury kapitałowej - w tym poprzez sprzedaż aktywów lub części przedsiębiorstwa - lub, w przypadku gdy tak przewidziano w prawie krajowym, całości przedsiębiorstwa, a także poprzez przeprowadzanie zmian operacyjnych. O ile przepisy prawa krajowego nie stanowią w szczególności inaczej, zmiany operacyjne, takie jak rozwiązanie lub zmiana umów, lub sprzedaż lub inne zbycie aktywów, powinny spełniać ogólne wymogi przewidziane w prawie krajowym w odniesieniu do takich środków, w szczególności w przepisach prawa cywilnego i prawa pracy. Wszelkie zamiany długu na udziały w kapitale własnym powinny być również zgodne z zabezpieczeniami przewidzianymi w prawie krajowym. Ramy restrukturyzacji zapobiegawczej powinny przede wszystkim umożliwiać dłużnikom skuteczną restrukturyzację na wczesnym etapie oraz uniknięcie niewypłacalności, ograniczając w ten sposób niepotrzebną likwidację rentownych przedsiębiorstw. Ramy te powinny pomóc w zapobieganiu utracie miejsc pracy, wiedzy fachowej i umiejętności oraz zapewniać wierzycielom maksymalny zwrot z zaangażowanych środków – w porównaniu z tym, co mogliby uzyskać w przypadku likwidacji majątku przedsiębiorstwa lub w przypadku realizacji drugiego najlepszego w kolejności scenariusza alternatywnego, gdyby nie powstał plan restrukturyzacji – a także dla właścicieli i dla całej gospodarki.

- (3) Ramy restrukturyzacji zapobiegawczej powinny także zapobiegać narastaniu kredytów lub pożyczek zagrożonych. Dostępność skutecznych ram restrukturyzacji zapobiegawczej zapewniłoby podejmowanie działań zanim przedsiębiorstwa stracą zdolność do spłaty swoich kredytów lub pożyczek, tym samym pomagając zmniejszyć ryzyko, że w okresach gorszej koniunktury kredyty lub pożyczki staną się zagrożone, oraz ograniczając negatywny wpływ na sektor finansowy. Znaczący procent przedsiębiorstw i miejsc pracy można by uratować, gdyby we wszystkich państwach członkowskich, w których znajdują się zakłady, majątek lub wierzyciele przedsiębiorstw, istniały ramy zapobiegawcze. W ramach restrukturyzacji prawa wszystkich zaangażowanych stron, w tym pracowników, powinny być chronione w sposób zrównoważony. Jednocześnie nierentowne przedsiębiorstwa bez szans na przetrwanie należy jak najszybciej likwidować. W przypadku gdy dłużnik znajdujący się w trudnej sytuacji finansowej nie jest rentowny ekonomicznie lub gdy nie ma możliwości szybkiego przywrócenia mu rentowności ekonomicznej, wysiłki restrukturyzacyjne mogłyby spowodować przyspieszenie i nagromadzenie strat ze szkodą dla wierzycieli, pracowników i innych zainteresowanych podmiotów, a także dla całej gospodarki.

- (4) Istnieją różnice między państwami członkowskimi, jeżeli chodzi o wybór procedur, z których mogą skorzystać dłużnicy znajdujący się w trudnej sytuacji finansowej w celu przeprowadzenia restrukturyzacji swoich przedsiębiorstw. Niektóre państwa członkowskie mają ograniczony wybór procedur, które umożliwiają restrukturyzację przedsiębiorstw jedynie na stosunkowo późnym etapie, w kontekście postępowań upadłościowych. W innych państwach członkowskich restrukturyzacja jest możliwa na wcześniejszym etapie, ale dostępne procedury mogłyby być bardziej skuteczne lub są bardzo sformalizowane, w szczególności z powodu ograniczania przez te procedury korzystania z pozasądowych sposobów rozpoznawania sporów. Rozwiązania zapobiegawcze to rosnący trend w prawie upadłościowym. W ramach tego trendu faworyzuje się podejścia, które – w odróżnieniu od tradycyjnego podejścia polegającego na likwidacji przedsiębiorstwa w trudnej sytuacji finansowej – mają na celu jego przywrócenie do dobrego stanu lub przynajmniej uratowanie tych jego jednostek, które wciąż są ekonomicznie rentowne. Obok innych korzyści dla gospodarki to podejście często pomaga zachować miejsca pracy lub zmniejszyć zakres ich utraty. Ponadto stopień zaangażowania organów sądowych lub administracyjnych, lub osób przez nie powołanych, jest zróżnicowany: w niektórych państwach członkowskich ich zaangażowanie jest żadne lub minimalne, w innych – pełne. Analogicznie, przepisy krajowe umożliwiające przedsiębiorcom skorzystanie z drugiej szansy, w szczególności przez przyznawanie im umorzenia długów zaciągniętych w ramach prowadzenia działalności gospodarczej, różnią się między państwami członkowskimi pod względem długości okresu wymaganego dla uzyskania umorzenia długów oraz warunków jego przyznania.

- (5) W wielu państwach członkowskich mijają ponad trzy lata, zanim uczciwi przedsiębiorcy, którzy są niewypłacalni, mogą uzyskać umorzenie swoich długów i rozpocząć na nowo działalność. Nieskuteczne ramy dotyczące umorzenia długów i zakazu prowadzenia działalności sprawiają, że przedsiębiorcy są zmuszeni do przenoszenia się do innych jurysdykcji, aby skorzystać z możliwości rozpoczęcia na nowo działalności w rozsądnym terminie, co pociąga za sobą znaczne dodatkowe koszty zarówno dla ich wierzycieli, jak i dla samych przedsiębiorców. Długie okresy zakazu prowadzenia działalności, które często towarzyszą postępowaniu prowadzającemu do umorzenia długów, tworzą przeszkody dla swobody podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej w ramach samozatrudnienia.
- (6) Zbyt długie postępowania dotyczące restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów w szeregu państw członkowskich są ważnym czynnikiem skutkującym niskimi stopami odzysku i zniechęcającym inwestorów do prowadzenia działalności gospodarczej w jurysdykcjach, w których postępowania mogą trwać zbyt długo i być nadmiernie kosztowne.

- (7) Różnice między państwami członkowskimi w odniesieniu do postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów przekładają się na dodatkowe koszty dla inwestorów przy ocenie ryzyka popadnięcia przez dłużników w trudną sytuację finansową w jednym lub większej liczbie państw członkowskich, lub ryzyka związanego z inwestowaniem w rentowne przedsiębiorstwa w trudnej sytuacji finansowej, a także koszty związane z restrukturyzacją przedsiębiorstw, których zakłady, wierzyciele lub majątek znajdują się w innych państwach członkowskich. Szczególnym tego przykładem jest restrukturyzacja międzynarodowych grup spółek. Inwestorzy wskazują na niepewność dotyczącą przepisów prawa upadłościowego lub ryzyko długotrwałych lub skomplikowanych postępowań upadłościowych w innym państwie członkowskim jako jeden z głównych powodów decyzji o nieinwestowaniu lub nienawiązywaniu relacji biznesowych z kontrahentami poza państwem członkowskim, w którym mają siedzibę. Niepewność ta działa zniechęcająco, co utrudnia swobodę przedsiębiorczości i promowanie przedsiębiorczości, a także zakłóca prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego. W szczególności mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa (zwane dalej „MŚP”) w większości przypadków nie posiadają zasobów niezbędnych do oceny ryzyka związanego z działalnością transgraniczną.
- (8) Różnice między państwami członkowskimi w zakresie postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów prowadzą do niejednakowych warunków dostępu do kredytu lub pożyczki oraz niejednakowych stóp odzysku w państwach członkowskich. Wyższy stopień harmonizacji w dziedzinie restrukturyzacji, niewypłacalności, umorzenia długów i zakazów prowadzenia działalności jest zatem niezbędny do dobrego funkcjonowania rynku wewnętrznego w ujęciu ogólnym, a w szczególności do dobrego funkcjonowania unii rynków kapitałowych, a także niezbędny dla odporności europejskich gospodarek, w tym dla zachowania i tworzenia miejsc pracy.

- (9) Należy także zmniejszyć dodatkowe koszty oceny ryzyka i transgranicznej egzekucji wierzytelności ponoszone przez wierzycieli nadmiernie zadłużonych przedsiębiorców, którzy przenoszą się do innego państwa członkowskiego, aby mieć możliwość uzyskania umorzenia długów w znacznie krótszym czasie. Należy także zmniejszyć dodatkowe koszty ponoszone przez przedsiębiorców wynikające z potrzeby przeniesienia się do innego państwa członkowskiego w celu skorzystania z umorzenia długów. Ponadto przeszkody wynikające z długiego okresu obowiązywania zakazów prowadzenia działalności związanych z niewypłacalnością przedsiębiorcy hamują przedsiębiorczość.
- (10) Każda restrukturyzacja, w szczególności restrukturyzacja o dużych rozmiarach, która powoduje znaczące skutki, powinna być oparta na dialogu z zainteresowanymi podmiotami. Dialog ten powinien obejmować wybór środków przewidzianych w odniesieniu do celów restrukturyzacji, a także rozwiązania alternatywne, a przedstawiciele pracowników powinni być odpowiednio zaangażowani zgodnie z prawem Unii i prawem krajowym.
- (11) Przeszkody w korzystaniu z podstawowych swobód nie ograniczają się do sytuacji o charakterze czysto transgranicznym. Rynek wewnętrzny z coraz większą siecią powiązań, na którym istnieje swobodny przepływ towarów, usług, kapitału i pracowników, i który ma coraz silniejszy wymiar cyfrowy, oznacza, że bardzo niewiele przedsiębiorstw zachowuje czysto narodowy charakter, jeśli wziąć pod uwagę wszystkie istotne czynniki, takie jak baza klientów, łańcuch dostaw, zakres działalności, baza inwestorów i baza kapitałowa. Nawet niewypłacalność o charakterze czysto krajowym może mieć wpływ na funkcjonowanie rynku wewnętrznego przez tzw. efekt domina, kiedy niewypłacalność jednego dłużnika może spowodować niewypłacalność kolejnych przedsiębiorstw w łańcuchu dostaw.

- (12) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848¹ dotyczy kwestii jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń, prawa właściwego oraz współpracy w zakresie transgranicznego postępowania upadłościowego, a także wzajemnego połączenia rejestrów upadłości. Swoim zakresem obejmuje ono postępowania zapobiegawcze, które wspierają ratowanie rentownych ekonomicznie dłużników, a także postępowania umorzenia długów dla przedsiębiorców i innych osób fizycznych. Rozporządzenie to nie rozwiązuje jednak problemu różnic między prawami krajowymi regulującymi te postępowania. Ponadto instrument ograniczający się wyłącznie do upadłości transgranicznych nie usunąłby wszystkich przeszkód dla swobodnego przepływu; co więcej, inwestorzy nie byłiby w stanie określić z góry, czy ewentualne trudności finansowe dłużnika w przyszłości będą miały wymiar transgraniczny, czy krajowy. Konieczne jest zatem wykroczenie poza kwestie współpracy sądowej oraz ustanowienie minimalnych standardów materialnych w odniesieniu do postępowań dotyczących restrukturyzacji zapobiegawczej, a także postępowań prowadzących do umorzenia długów przedsiębiorców.
- (13) Niniejsza dyrektywa powinna pozostawać bez uszczerbku dla zakresu stosowania rozporządzenia (UE) 2015/848. Niniejsza dyrektywa ma być w pełni zgodna z tym rozporządzeniem oraz uzupełniać je, poprzez zobowiązanie państw członkowskich do ustanowienia postępowań dotyczących restrukturyzacji zapobiegawczej zgodnych z określonymi minimalnymi zasadami skuteczności. Niniejsza dyrektywa nie zmienia podejścia przyjętego w tym rozporządzeniu, zgodnie z którym państwa członkowskie mogą utrzymywać lub wprowadzać procedury niespełniające warunku publikacji dotyczącego powiadamiania zgodnie z załącznikiem A do tego rozporządzenia. Chociaż niniejsza dyrektywa nie wymaga, aby postępowania objęte zakresem jej stosowania spełniały wszystkie warunki dotyczące powiadamiania zgodnie z tym załącznikiem, ma ona na celu ułatwienie transgranicznego uznawania tych postępowań oraz uznawanie i wykonywanie orzeczeń.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.U. L 141 z 5.6.2015, s. 19).

- (14) Zaletą stosowania rozporządzenia (UE) 2015/848 jest to, że przewiduje ono zabezpieczenie przed nadużywaniem możliwości przenoszenia głównego ośrodka podstawowej działalności dłużnika w trakcie transgranicznego postępowania upadłościowego. Pewne ograniczenia powinny mieć zastosowanie również do postępowań nieobjętych zakresem stosowania tego rozporządzenia.
- (15) Niezbędne jest obniżenie kosztów restrukturyzacji zarówno dla dłużników, jak i wierzycieli. Należy w związku z tym zmniejszyć różnice między państwami członkowskimi, które utrudniają wczesną restrukturyzację rentownych dłużników znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej oraz możliwość umorzenia długów dla uczciwych przedsiębiorców. Zmniejszenie takich różnic powinno zwiększyć przejrzystość, pewność prawa i przewidywalność w całej Unii. Powinno ono zapewnić maksymalny zwrot z zaangażowanych środków wszystkim rodzajom wierzycieli i inwestorów oraz zachęcić do inwestycji transgranicznych. Większa spójność postępowań restrukturyzacyjnych i upadłościowych powinna również ułatwić restrukturyzację grup spółek, niezależnie od tego, gdzie na terytorium Unii znajdują się siedziby członków grupy.

- (16) Likwidacja barier dla skutecznej restrukturyzacji zapobiegawczej rentownych dłużników znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej przyczynia się do zminimalizowania utraty miejsc pracy oraz strat dla wierzycieli w łańcuchu dostaw, a także chroni wiedzę fachową i umiejętności, co przynosi korzyści szerszej pojętej gospodarce. Ułatwienie umarzania długów przedsiębiorcom pomogłoby uniknąć wykluczenia ich z rynku pracy i umożliwiłoby im podjęcie na nowo działalności gospodarczej, po wyciągnięciu wniosków z wcześniejszych doświadczeń. Ponadto skrócenie długości postępowań restrukturyzacyjnych skutkowałoby wyższymi stopami odzysku dla wierzycieli, ponieważ w miarę upływu czasu dłużnik lub przedsiębiorstwo dłużnika zwykle tylko dalej traci na wartości. Skuteczne postępowania dotyczące restrukturyzacji zapobiegawczej, niewypłacalności i umorzenia długów umożliwiałyby również lepszą ocenę ryzyka związanego z podejmowaniem decyzji o udzielaniu i zaciąganiu kredytów lub pożyczek oraz ułatwiałyby przeprowadzenie działań naprawczych w odniesieniu do niewypłacalnych lub nadmiernie zadłużonych dłużników, minimalizując ekonomiczne i społeczne koszty związane z procesem zmniejszania ich zadłużenia. Niniejsza dyrektywa powinna umożliwiać państwom członkowskim elastyczność w odniesieniu do stosowania wspólnych zasad, przy jednoczesnym poszanowaniu krajowych systemów prawnych. Państwa członkowskie powinny móc utrzymać w swoich krajowych systemach prawnych ramy restrukturyzacji zapobiegawczej inne niż przewidziane w niniejszej dyrektywie, lub wprowadzić je do swoich krajowych systemów prawnych.

- (17) Przedsiębiorstwa, w szczególności MŚP, które stanowią 99 % wszystkich przedsiębiorstw w Unii, powinny odnieść korzyści z bardziej spójnego podejścia na poziomie Unii. Prawdopodobieństwo likwidacji MŚP zamiast poddania ich restrukturyzacji jest wyższe ponieważ muszą one ponosić koszty, które są nieproporcjonalnie wyższe od kosztów ponoszonych przez większe przedsiębiorstwa. MŚP, zwłaszcza w sytuacji, gdy napotykają trudności finansowe, często nie dysponują zasobami niezbędnymi do sprostania wysokim kosztom restrukturyzacji i skorzystania ze skuteczniejszych postępowań restrukturyzacyjnych dostępnych jedynie w niektórych państwach członkowskich. Aby pomóc takim dłużnikom w przeprowadzeniu niskokosztowej restrukturyzacji, należy opracować na poziomie krajowym oraz udostępnić online kompleksowe listy kontrolne dla planów restrukturyzacji, dostosowane do potrzeb i specyfiki MŚP. Ponadto, biorąc pod uwagę ograniczone zasoby MŚP w zakresie zatrudniania profesjonalnej obsługi, należy wprowadzić narzędzia wczesnego ostrzegania, aby uprzedzać dłużników o pilnej konieczności działania.
- (18) Przy definiowaniu MŚP państwa członkowskie mogłyby należycie uwzględnić dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE¹ lub zalecenie Komisji z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw².

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów jednostek, zmieniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/43/WE oraz uchylająca dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG (Dz.U. L 182 z 29.6.2013, s. 19).

² Zalecenie Komisji z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

- (19) Z zakresu stosowania niniejszej dyrektywy należy wyłączyć dłużników będących zakładami ubezpieczeń i zakładami reasekuracji zdefiniowanymi w art. 13 pkt 1 i 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE¹, instytucjami kredytowymi zdefiniowanymi w art. 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013², firmami inwestycyjnymi i przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania zdefiniowanymi w art. 4 ust. 1 pkt 2 i 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013, kontrahentami centralnymi zdefiniowanymi w art. 2 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012³, centralnymi depozytami papierów wartościowych zdefiniowanymi w art. 2 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 909/2014⁴ oraz innymi instytucjami i podmiotami finansowymi wymienionymi w art. 1 ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE⁵. Tacy dłużnicy podlegają szczególnym zasadom, a krajowe organy nadzoru i organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji dysponują wobec nich szerokimi uprawnieniami interwencyjnymi. Państwa członkowskie powinny móc wyłączyć inne podmioty finansowe świadczące usługi finansowe podlegające porównywalnym zasadom i uprawnieniom interwencyjnym.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II) (Dz.U. L 335 z 17.12.2009, s. 1).

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz.U. L 176 z 27.6.2013, s. 1).

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji (Dz.U. L 201 z 27.7.2012, s. 1).

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 909/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie usprawnienia rozrachunku papierów wartościowych w Unii Europejskiej i w sprawie centralnych depozytów papierów wartościowych, zmieniające dyrektywy 98/26/WE i 2014/65/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 236/2012 (Dz.U. L 257 z 28.8.2014, s. 1).

⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiająca ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniająca dyrektywę Rady 82/891/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/24/WE, 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2005/56/WE, 2007/36/WE, 2011/35/UE, 2012/30/UE i 2013/36/UE oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 648/2012 (Dz.U. L 173 z 12.6.2014, s. 190).

- (20) Z podobnych względów z zakresu stosowania niniejszej dyrektywy należy również wyłączyć podmioty publiczne podlegające prawu krajowemu. Państwa członkowskie powinny również móc ograniczyć dostęp do ram restrukturyzacji zapobiegawczej do osób prawnych, gdyż trudnościom finansowym przedsiębiorców można skutecznie zaradzić nie tylko w drodze postępowania dotyczącego restrukturyzacji zapobiegawczej, lecz także poprzez postępowania, które prowadzą do umorzenia długów, lub poprzez nieformalną restrukturyzację w oparciu o porozumienia umowne. Państwa członkowskie, które mają odmienne systemy prawne, w których ten sam rodzaj podmiotu ma inny status prawny, powinny móc stosować jednolity zestaw zasad do takich podmiotów. Ramy restrukturyzacji zapobiegawczej określone zgodnie z niniejszą dyrektywą nie powinny mieć wpływu na roszczenia i uprawnienia względem dłużnika do wypłat związanych z pracowniczymi programami emerytalnymi, jeśli te roszczenia i uprawnienia zostały nabyte w okresie przed restrukturyzacją.
- (21) Nadmierne zadłużenie konsumentów jest kwestią o bardzo dużym znaczeniu ekonomicznym i społecznym i jest ściśle związane ze zmniejszaniem nawisu długu. Ponadto często nie jest możliwe dokonanie wyraźnego rozróżnienia pomiędzy długami zaciągniętymi przez przedsiębiorców w ramach prowadzenia przez nich działalności handlowej, gospodarczej, rzemieślniczej lub zawodowej, a długami zaciągniętymi poza ramami tej działalności. Przedsiębiorcy nie skorzystaliby skutecznie z drugiej szansy, jeżeli musieliby przechodzić odrębne postępowania, różniące się warunkami dostępu i długością okresów wymaganych dla uzyskania umorzenia długów, aby uzyskać umorzenie swoich długów związanych z prowadzeniem działalności oraz innych długów zaciągniętych poza ramami tej działalności. Z tego względu, mimo iż niniejsza dyrektywa nie zawiera wiążących przepisów dotyczących nadmiernego zadłużenia konsumentów, zaleca się, aby państwa członkowskie jak najwcześniej rozpoczęły stosowanie przepisów niniejszej dyrektywy dotyczących umorzenia długów także w odniesieniu do konsumentów.

- (22) Im szybciej dłużnicy będą w stanie wykrywać swoje trudności finansowe i odpowiednio reagować na nie, tym większe prawdopodobieństwo uniknięcia zbliżającej się niewypłacalności lub – w przypadku przedsiębiorstw, które trwale utraciły rentowność – tym bardziej uporządkowana i skuteczna będzie ich likwidacja. W związku z tym, aby zachęcić do wczesnego podjęcia działań dłużników, którzy zaczynają doświadczać trudności finansowych, należy zapewnić jasne, aktualne, zwięzłe i przyjazne dla użytkownika informacje na temat dostępnych postępowań dotyczących restrukturyzacji zapobiegawczej oraz jedno lub większą liczbę narzędzi wczesnego ostrzegania. Narzędzia wczesnego ostrzegania, które mają formę mechanizmów alarmowych sygnalizujących, gdy dłużnik nie dokonał określonych rodzajów płatności, mogłyby być uruchamiane na przykład w przypadku niepłacenia podatków lub składek na ubezpieczenie społeczne. Takie narzędzia mogłyby być opracowane przez państwa członkowskie albo przez prywatne podmioty, pod warunkiem że cel zostanie osiągnięty. Państwa członkowskie powinny udostępniać informacje o narzędziach wczesnego ostrzegania online, na przykład na specjalnym portalu lub stronie internetowej. Państwa członkowskie powinny móc dostosowywać narzędzia wczesnego ostrzegania w zależności od wielkości przedsiębiorstwa oraz ustanawiać szczegółowe przepisy dotyczące narzędzi wczesnego ostrzegania dla dużych przedsiębiorstw i grup, uwzględniające ich specyfikę. Niniejsza dyrektywa nie powinna nakładać na państwa członkowskie jakiegokolwiek odpowiedzialności za ewentualne szkody poniesione w związku z postępowaniami restrukturyzacyjnymi uruchamianymi przez takie narzędzia wczesnego ostrzegania.
- (23) Aby zwiększyć wsparcie dla pracowników i ich przedstawicieli, państwa członkowskie powinny zapewnić, aby przedstawiciele pracowników mieli dostęp do stosownych i aktualnych informacji dotyczących dostępności narzędzi wczesnego ostrzegania, a także powinny mieć możliwość zapewnienia wsparcia dla przedstawicieli pracowników w przeprowadzaniu oceny sytuacji ekonomicznej dłużnika.

- (24) Ramy restrukturyzacji powinny być dostępne dla dłużników, w tym podmiotów prawnych oraz – w przypadku gdy tak przewidziano w prawie krajowym – osób fizycznych i grup przedsiębiorstw, aby umożliwić im uporanie się z trudnościami finansowymi na wczesnym etapie, gdy wydaje się prawdopodobne, że można jeszcze zapobiec niewypłacalności oraz zapewnić rentowność przedsiębiorstwa. Ramy restrukturyzacji powinny być dostępne, zanim dłużnik stanie się niewypłacalny na podstawie prawa krajowego, a mianowicie zanim spełni ustanowione w prawie krajowym warunki objęcia go zbiorowym postępowaniem upadłościowym, które zwykle wiąże się z odebraniem dłużnikowi zarządu majątkiem i powołaniem likwidatora. Aby zapobiec nadużywaniu ram restrukturyzacji, trudności finansowe dłużnika powinny wskazywać na prawdopodobieństwo niewypłacalności, a plan restrukturyzacji powinien móc jej zapobiec oraz zapewnić rentowność przedsiębiorstwa.
- (25) Państwa członkowskie powinny móc określić, czy wierzytelności, które stają się wymagalne lub które powstają po złożeniu wniosku o wszczęcie postępowania dotyczącego restrukturyzacji zapobiegawczej lub po wszczęciu tego postępowania, są objęte zakresem środków restrukturyzacji zapobiegawczej lub wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych. Państwa członkowskie powinny móc zdecydować o tym, czy wstrzymanie indywidualnych czynności egzekucyjnych ma wpływ na należne odsetki od wierzytelności.
- (26) Państwa członkowskie powinny móc wprowadzić test rentowności jako warunek dostępu do postępowania dotyczącego restrukturyzacji zapobiegawczej przewidzianego w niniejszej dyrektywie. Taki test powinien być przeprowadzony bez szkody dla majątku dłużnika oraz mógłby przyjąć formę, między innymi, przyznania tymczasowego wstrzymania czynności egzekucyjnych lub przeprowadzenia testu bez zbędnej zwłoki. Jednakże brak szkody nie powinien uniemożliwiać państwom członkowskim wymagania od dłużników, aby udowodnili swoją rentowność na swój własny koszt.

- (27) Fakt, że państwa członkowskie mogą ograniczyć dostęp do ram restrukturyzacji w odniesieniu do dłużników, którzy zostali skazani za poważne naruszenia obowiązków w zakresie rachunkowości lub księgowości, nie powinien także uniemożliwiać państwom członkowskim ograniczania dłużnikom dostępu do ram restrukturyzacji zapobiegawczej w przypadku gdy ich księgi i rejestry są niekompletne lub obarczone wadami w takim stopniu, że niemożliwe jest ustalenie sytuacji biznesowej i finansowej dłużników.
- (28) Państwa członkowskie powinny móc rozszerzyć zakres stosowania ram restrukturyzacji zapobiegawczej przewidzianych w niniejszej dyrektywie, aby uwzględnić sytuacje, w których dłużnicy, którzy napotykają trudności inne niż finansowe, o ile takie trudności powodują realne i poważne zagrożenie dla obecnej lub przyszłej zdolności dłużnika do spłaty jego długów w terminie ich wymagalności. Ramy czasowe, w których należy oceniać takie zagrożenie, mogą obejmować okres wielu miesięcy, a nawet dłuższy, aby uwzględnić przypadki, w których dłużnik napotyka trudności inne niż finansowe zagrażające kontynuacji działalności jego przedsiębiorstwa, a w średniej perspektywie – jego płynności. Może tak być na przykład w przypadku gdy dłużnik utracił kluczowe dla niego zamówienie.

- (29) Aby wspierać skuteczność oraz zmniejszyć opóźnienia i koszty, krajowe ramy restrukturyzacji zapobiegawczej powinny obejmować elastyczne procedury. W przypadku gdy niniejsza dyrektywa jest wdrażana w drodze więcej niż jednej procedury w obrębie ram restrukturyzacyjnych, dłużnik powinien mieć dostęp do wszystkich praw i zabezpieczeń przewidzianych w niniejszej dyrektywie w celu osiągnięcia skutecznej restrukturyzacji. Z wyjątkiem przypadków obowiązkowego zaangażowania organów sądowych lub administracyjnych przewidzianych na podstawie niniejszej dyrektywy, państwa członkowskie powinny móc ograniczyć zaangażowanie takich organów do sytuacji, gdy jest ono konieczne i proporcjonalne, z jednoczesnym uwzględnieniem, między innymi, celu zabezpieczenia praw i interesów dłużników oraz zainteresowanych uczestników, a także celu zmniejszenia opóźnień i kosztów postępowań. W przypadkach gdy prawo krajowe zezwala wierzycielom lub przedstawicielom pracowników na wszczęcie postępowania restrukturyzacyjnego oraz w przypadku gdy dłużnik jest MŚP, państwa członkowskie powinny wymagać zgody dłużnika jako warunku wstępnego wszczęcia postępowania oraz powinny także móc rozszerzyć zakres tego wymogu na dłużników będących dużymi przedsiębiorstwami.

- (30) Aby unikać niepotrzebnych kosztów, odzwierciedlić wczesny charakter restrukturyzacji zapobiegawczej oraz zachęcić dłużników, aby ubiegali się o restrukturyzację zapobiegawczą na wczesnym etapie swoich trudności finansowych, powinni oni co do zasady zachowywać kontrolę nad swoim majątkiem i nad bieżącą działalnością swojego przedsiębiorstwa. Powołanie nadzorcy restrukturyzacyjnego w celu nadzorowania działalności dłużnika lub częściowego przejęcia kontroli nad bieżącą działalnością dłużnika, nie powinno być obowiązkowe w każdym przypadku – decyzja ta powinna być podejmowana indywidualnie w zależności od okoliczności danej sprawy lub szczególnych potrzeb dłużnika. Państwa członkowskie powinny jednak móc określić, że powołanie nadzorcy restrukturyzacyjnego jest zawsze konieczne w określonych okolicznościach, takich jak w przypadku gdy: dłużnik korzysta z ogólnego wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych; plan restrukturyzacji musi zostać zatwierdzony wbrew sprzeciwowi grupy wierzycieli; plan restrukturyzacji obejmuje środki mające wpływ na prawa pracowników; lub dłużnik lub kadra zarządzająca dłużnika działali w ramach stosunków handlowych w sposób przestępczy, nieuczciwy lub szkodliwy.
- (31) W celu udzielenia pomocy stronom w negocjowaniu i sporządzeniu planu restrukturyzacji, państwa członkowskie powinny przewidzieć obowiązkowe powołanie nadzorcy restrukturyzacyjnego w przypadku gdy: organ sądowy lub administracyjny przyznaje dłużnikowi ogólne wstrzymanie indywidualnych czynności egzekucyjnych, pod warunkiem że w takich przypadkach nadzorca jest niezbędny, aby zabezpieczyć interesy stron; plan restrukturyzacji musi zostać zatwierdzony przez organ sądowy lub administracyjny wbrew sprzeciwowi grupy wierzycieli; występuje o to dłużnik; lub występuje o to większość wierzycieli, pod warunkiem że wierzyciele pokryją koszty i honoraria nadzorcy.

- (32) Dłużnik powinien móc skorzystać z tymczasowego wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych, przyznanego przez organ sądowy lub administracyjny, lub z mocy prawa, w celu wsparcia negocjacji dotyczących planu restrukturyzacji, aby móc kontynuować działalność lub przynajmniej zachować wartość swojej masy układowej i upadłościowej podczas negocjacji. W przypadku gdy tak przewidziano w prawie krajowym, wstrzymanie czynności egzekucyjnych powinno być również możliwe na korzyść podmiotów trzecich udzielających zabezpieczenia, w tym gwarantów i dających przedmiot zabezpieczenia. Jednakże państwa członkowskie powinny móc przewidzieć, że organy sądowe lub administracyjne mogą odmówić wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych, w przypadku gdy takie wstrzymanie nie jest konieczne lub w przypadku gdy nie służyłoby celowi wspierania negocjacji. Podstawy odmowy mogłyby obejmować brak poparcia wymaganej większości wierzycieli lub, w przypadku gdy tak przewidziano w prawie krajowym, faktyczna niezdolność dłużnika do spłacania długów w terminie ich wymagalności.
- (33) W celu ułatwienia i przyspieszenia postępowań państwa członkowskie powinny móc ustanowić wzruszalne domniemania istnienia podstaw odmowy wstrzymania czynności egzekucyjnych, na przykład w przypadku gdy dłużnik zachowuje się w sposób typowy dla dłużnika niezdolnego do spłacenia długów w terminie ich wymagalności, na przykład ma poważne zaległości w regulowaniu płatności należnych pracownikom, urządnom podatkowym lub urządnom ds. zabezpieczenia społecznego, lub w przypadku gdy dłużnik lub aktualny zarząd przedsiębiorstwa popełnili przestępstwo finansowe, co daje powód do przypuszczeń, że większość wierzycieli nie poparłaby rozpoczęcia negocjacji.

- (34) Wstrzymanie indywidualnych czynności egzekucyjnych mogłoby być całkowite, czyli mieć wpływ na wszystkich wierzycieli, lub mogłoby mieć zastosowanie tylko do niektórych wierzycieli lub kategorii wierzycieli. Państwa członkowskie powinny móc wyłączyć niektóre roszczenia lub kategorie roszczeń z zakresu wstrzymania czynności egzekucyjnych, w ściśle określonych okolicznościach, na przykład roszczenia zabezpieczone aktywami, których usunięcie nie zagroziłoby restrukturyzacji przedsiębiorstwa, lub roszczenia wierzycieli, którzy zostaliby pokrzywdzeni wskutek wstrzymania czynności egzekucyjnych, na przykład ponieśliby stratę bez otrzymania odszkodowania lub ich zabezpieczenie straciłoby na wartości.
- (35) W celu zapewnienia uczciwej równowagi pomiędzy prawami dłużnika a prawami wierzycieli wstrzymanie indywidualnych czynności egzekucyjnych powinno być stosowane przez okres nieprzekraczający czterech miesięcy. Skomplikowane przypadki restrukturyzacji mogą jednak wymagać więcej czasu. Państwa członkowskie powinny móc przewidzieć, że w takich przypadkach przedłużenie pierwotnego okresu wstrzymania czynności egzekucyjnych może być przyznawane przez organ sądowy lub administracyjny. W przypadku gdy organ sądowy lub administracyjny nie podejmie decyzji w sprawie przedłużenia okresu wstrzymania czynności egzekucyjnych przed jego upływem, wstrzymanie czynności egzekucyjnych powinno utracić swoją moc z dniem wygaśnięcia okresu tego wstrzymania. W interesie pewności prawa łączny okres wstrzymania czynności egzekucyjnych należy ograniczyć do dwunastu miesięcy. Państwa członkowskie powinny móc przewidzieć wstrzymanie czynności egzekucyjnych na czas nieokreślony, w przypadku gdy dłużnik staje się niewypłacalny na mocy prawa krajowego. Państwa członkowskie powinny móc decydować, czy krótkoterminowe, tymczasowe wstrzymanie czynności egzekucyjnych, w oczekiwaniu na decyzję organu sądowego lub administracyjnego dotyczącą dostępu do ram restrukturyzacji zapobiegawczej, podlega ograniczeniom czasowym określonym w niniejszej dyrektywie.

- (36) Aby zapewnić ochronę wierzycieli przed poniesieniem niepotrzebnej szkody, państwa członkowskie powinny przewidzieć, że organy sądowe lub administracyjne mogą uchylić wstrzymanie indywidualnych czynności egzekucyjnych, jeśli przestało ono spełniać cel wspierania negocjacji, na przykład gdy staje się jasne, że wymagana większość wierzycieli nie popiera kontynuowania negocjacji. W przypadku gdy państwa członkowskie przewidują taką możliwość, wstrzymanie czynności egzekucyjnych należy również uchylić, jeżeli wierzyciele są pokrzywdzeni wskutek tego wstrzymania. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość ograniczenia możliwości uchylania wstrzymania czynności egzekucyjnych do sytuacji, w których wierzyciele nie mieli możliwości bycia wysłuchanymi, zanim wstrzymanie zaczęło obowiązywać lub zostało przedłużone. Państwa członkowskie powinny również mieć możliwość wprowadzenia minimalnego okresu, podczas którego wstrzymanie czynności egzekucyjnych nie może zostać uchylone. W celu ustalenia, czy wierzyciele zostali pokrzywdzeni, organy sądowe lub administracyjne powinny móc wziąć pod uwagę czy wstrzymanie czynności egzekucyjnych chroniłoby całkowitą wartość masy układowej i upadłościowej oraz czy dłużnik działa w złej wierze lub z zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli, lub generalnie działa wbrew uzasadnionym oczekiwaniom ogółu wierzycieli.
- (37) Niniejsza dyrektywa nie obejmuje przepisów dotyczących odszkodowania lub gwarancji dla wierzycieli, których zabezpieczenie prawdopodobnie straci na wartości w okresie obowiązywania wstrzymania czynności egzekucyjnych. Jeden wierzyciel lub grupa wierzycieli zostaliby pokrzywdzeni na przykład w sytuacji, gdyby wskutek wstrzymania czynności egzekucyjnych wierzyciele mieli znacznie mniejsze szanse na zaspokojenie swoich roszczeń niż gdyby wstrzymanie nie zostało zastosowane, lub gdy dany wierzyciel znajdzie się w mniej korzystnym położeniu niż inni wierzyciele będący w podobnej sytuacji. Państwa członkowskie powinny móc przewidzieć, że każdorazowo w przypadku stwierdzenia, że jeden lub większa liczba wierzycieli lub jedna lub większa liczba grup wierzycieli zostali pokrzywdzeni, wstrzymanie czynności egzekucyjnych może zostać uchylone w odniesieniu do tych wierzycieli lub grup wierzycieli, lub w odniesieniu do wszystkich wierzycieli. Państwa członkowskie powinny móc decydować o tym, kto jest uprawniony do występowania o uchylenie wstrzymania czynności egzekucyjnych.

- (38) Wstrzymanie indywidualnych czynności egzekucyjnych powinno również skutkować zawieszeniem obowiązku dłużnika do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania upadłościowego, które mogłoby zakończyć się likwidacją dłużnika, lub wszczęcia takiego postępowania na wniosek wierzyciela. Takie postępowania upadłościowe powinny, oprócz postępowań, w przypadku których prawo przewiduje wyłącznie skutek w postaci likwidacji dłużnika, obejmować również postępowania, które mogłyby prowadzić do restrukturyzacji dłużnika. Zawieszenie wszczęcia postępowania upadłościowego na wniosek wierzycieli powinno mieć zastosowanie nie tylko w przypadku gdy państwa członkowskie przewidują ogólne wstrzymanie indywidualnych czynności egzekucyjnych obejmujące wszystkich wierzycieli, lecz również w przypadku gdy państwa członkowskie przewidują opcję wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych obejmującego jedynie ograniczoną liczbę wierzycieli. Państwa członkowskie powinny jednak móc przewidzieć, że – z uwagi na interes ogólny – postępowania upadłościowe mogą być wszczynane na wniosek organów publicznych, które nie występują w charakterze wierzycieli, na przykład prokuratury.
- (39) Niniejsza dyrektywa nie powinna uniemożliwiać dłużnikom spłacania, w ramach prowadzenia zwykłej działalności, roszczeń wierzycieli, których wstrzymanie czynności egzekucyjnych nie dotyczy, oraz wierzytelności zainteresowanych wierzycieli powstałych w okresie obowiązywania wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych. W celu zapewnienia, aby wierzyciele, których roszczenia powstały przed wszczęciem postępowania restrukturyzacyjnego lub przed wstrzymaniem indywidualnych czynności egzekucyjnych, nie wywierali na dłużnika nacisku, aby spłacił te roszczenia, które w przeciwnym razie zostałyby zmniejszone wskutek realizacji planu restrukturyzacji, państwa członkowskie powinny móc przewidzieć zawieszenie obowiązku spłaty tych roszczeń przez dłużnika.

- (40) Gdy dłużnik zostaje objęty postępowaniem upadłościowym, niektórym dostawcom mogą przysługiwać wynikające z umowy, przewidziane w tzw. klauzulach *ipso facto*, prawa do rozwiązania umowy na dostawy na podstawie samego faktu niewypłacalności, nawet jeśli dłużnik należycie wywiązywał się ze swoich zobowiązań. Klauzule *ipso facto* mogłyby zostać uruchomione również w przypadku wystąpienia przez dłużnika o restrukturyzację zapobiegawczą. W przypadku gdy strony umowy powołują się na tego typu klauzule, gdy dłużnik dopiero negocjuje plan restrukturyzacji lub występuje o wstrzymanie indywidualnych czynności egzekucyjnych, lub gdy strony umowy powołują się na nie w związku z jakimkolwiek zdarzeniem dotyczącym tego wstrzymania, przedterminowe rozwiązanie umowy może mieć niekorzystny wpływ na przedsiębiorstwo dłużnika i powodzenie działań służących uratowaniu jego przedsiębiorstwa. W takich przypadkach konieczne jest zatem zapewnienie, aby wierzyciele nie mogli powoływać się na klauzule *ipso facto*, które zawierają odniesienia do negocjacji dotyczących planu restrukturyzacji lub wstrzymania czynności egzekucyjnych, lub jakiegokolwiek innego podobnego zdarzenia związanego ze wstrzymaniem czynności egzekucyjnych.
- (41) Przedterminowe rozwiązanie umów może zagrażać zdolności przedsiębiorstwa do kontynuowania działalności podczas negocjacji dotyczących restrukturyzacji, zwłaszcza gdy dotyczy to umów na podstawowe usługi, takie jak zaopatrzenie w gaz, energię elektryczną, wodę, usługi telekomunikacyjne lub usługi dotyczące kart płatniczych. Państwa członkowskie powinny przewidzieć, że w okresie obowiązywania wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych wierzycielom, których dotyczy to wstrzymanie i których roszczenia powstały przed wstrzymaniem czynności egzekucyjnych i nie zostały spłacone przez dłużnika, nie wolno wstrzymać się z wykonaniem, rozwiązać ani przyspieszyć wykonania podstawowych umów wzajemnych podlegających wykonaniu, lub w jakikolwiek inny sposób zmieniać tych umów, pod warunkiem że dłużnik wywiązuje się ze swoich zobowiązań wynikających z takich umów, które to zobowiązania stają się wymagalne w okresie obowiązywania tego wstrzymania. Umowami wzajemnymi podlegającymi wykonaniu są na przykład umowy leasingu i umowy licencyjne, długoterminowe umowy na dostawy i umowy franczyzy.

- (42) Niniejsza dyrektywa określa minimalne standardy dotyczące treści planu restrukturyzacji. Państwa członkowskie powinny jednak móc wymagać dodatkowych wyjaśnień w planie restrukturyzacji, dotyczących na przykład kryteriów, według których pogrupowano wierzycieli, co może mieć znaczenie w przypadkach gdy dług jest tylko częściowo zabezpieczony. Państwa członkowskie nie powinny być zobowiązane do wprowadzenia wymogu zasięgnięcia opinii biegłego co do wartości majątku, która musi być wskazana w planie.
- (43) Prawo do udziału w głosowaniu w sprawie przyjęcia planu restrukturyzacji powinno przysługiwać zainteresowanym wierzycielom, w tym pracownikom, a w przypadku gdy zezwala na to prawo krajowe – także udziałowcom. Państwa członkowskie powinny móc przewidzieć ograniczone wyjątki od tej zasady. Strony, których plan restrukturyzacji nie dotyczy, nie powinny mieć prawa do głosowania w odniesieniu do tego planu, a ich poparcie nie powinno być wymagane do zaaprobowania jakiegokolwiek planu. Pojęcie „zainteresowanych uczestników” powinno obejmować pracowników tylko wtedy, gdy występują w charakterze wierzycieli. Dlatego też, jeżeli państwa członkowskie zadecydują o wyłączeniu roszczeń pracowników wynikających z ram restrukturyzacji zapobiegawczej, pracownicy nie powinni być uznawani za zainteresowanych uczestników. Głosowanie w sprawie przyjęcia planu restrukturyzacji mogłoby odbywać się w formie formalnego głosowania lub w formie konsultacji i porozumienia z wymaganą większością zainteresowanych uczestników. Jednakże w przypadku gdy głosowanie ma formę porozumienia zakładającego wymaganą większość, zainteresowani uczestnicy, którzy nie byli zaangażowani w porozumienie, mogliby jednak otrzymać możliwość przyłączenia się do planu restrukturyzacji.

- (44) W celu zapewnienia, aby co do istoty podobne prawa były traktowane sprawiedliwie, a przyjmowanie planów restrukturyzacji nie powodowało niesprawiedliwego traktowania praw zainteresowanych uczestników, zainteresowani uczestnicy powinni być traktowani jako odrębne grupy, które odpowiadają kryteriom tworzenia grup określonym w prawie krajowym. Tworzenie grup oznacza grupowanie zainteresowanych uczestników do celów przyjęcia planu w taki sposób, aby podział ten odzwierciedlał ich prawa oraz stopnie uprzywilejowania ich wierzytelności i interesów. Należy utworzyć oddzielne grupy co najmniej dla wierzycieli zabezpieczonych i niezabezpieczonych. Państwa członkowskie powinny jednak móc wymagać stworzenia więcej niż dwóch grup wierzycieli, w tym różnych grup wierzycieli niezabezpieczonych lub zabezpieczonych oraz grup wierzycieli posiadających należności podporządkowane. Państwa członkowskie powinny również móc traktować jako odrębne grupy rodzaje wierzycieli, których nie łączy wystarczająca wspólnota interesów, takich jak organy podatkowe lub organy ds. zabezpieczenia społecznego. Państwa członkowskie powinny móc przewidzieć, że zabezpieczone wierzytelności można podzielić na zabezpieczone i niezabezpieczone części w oparciu o wycenę zabezpieczenia. Państwa członkowskie powinny również móc określić przepisy szczegółowe wspierające tworzenie grup w przypadku gdy byłoby to korzystne dla wierzycieli niezdywersyfikowanych lub wymagających szczególnego traktowania z innych względów, takich jak pracownicy lub mali dostawcy.

- (45) Państwa członkowskie powinny móc przewidzieć, że dłużnicy będący MŚP, z uwagi na ich stosunkowo prostą strukturę kapitałową, mogą być zwolnieni z obowiązku traktowania zainteresowanych uczestników jako odrębnych grup. W przypadkach gdy MŚP zdecydowały o stworzeniu tylko jednej grupy dysponującej prawem do głosowania, a grupa ta głosuje przeciwko planowi, należy umożliwić dłużnikom przedstawienie innego planu, zgodnie z ogólnymi zasadami niniejszej dyrektywy.
- (46) Państwa członkowskie powinny w każdym przypadku zapewniać, aby w ich prawie krajowym uwzględniano odpowiednio kwestie o szczególnym znaczeniu dla tworzenia grup, takie jak roszczenia stron powiązanych, oraz aby prawo krajowe obejmowało przepisy dotyczące wierzytelności warunkowych i wierzytelności spornych. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość regulowania sposobu traktowania wierzytelności spornych do celów przydzielania praw do głosowania. Organ sądowy lub administracyjny powinien zweryfikować tworzenie grup, w tym wybór wierzycieli, których dotyczy plan, po przedłożeniu planu restrukturyzacji do zatwierdzenia. Państwa członkowskie powinny jednak móc przewidzieć, że organ taki może również weryfikować tworzenie grup na wcześniejszym etapie, jeżeli podmiot proponujący plan zwróci się do nich wcześniej o sprawdzenie planu lub wskazówki.

- (47) W prawie krajowym należy ustanowić wymagane większości w celu zapewnienia, aby mniejszość zainteresowanych uczestników w każdej grupie nie mogła blokować przyjęcia planu restrukturyzacji, który nie powoduje niesprawiedliwego ograniczenia ich praw i interesów. Gdyby zabezpieczonych wierzycieli wyrażających sprzeciw nie obowiązywał wymóg uzyskania większości, przeprowadzenie wczesnej restrukturyzacji byłoby w wielu przypadkach niemożliwe, na przykład w sytuacji, gdy potrzebna jest restrukturyzacja finansowa, ale działalność przedsiębiorstwa jest generalnie rentowna. W celu zapewnienia, aby prawo głosu stron w odniesieniu do przyjęcia planów restrukturyzacji było proporcjonalne do udziałów, które mają w przedsiębiorstwie, wymagana większość powinna być ustalana w każdej danej grupie na podstawie kwoty roszczeń wierzycieli lub wartości udziałów posiadanych przez udziałowców. Państwa członkowskie powinny móc dodatkowo wymagać uzyskania większości ustalonej na podstawie liczby zainteresowanych uczestników w każdej grupie. Państwa członkowskie powinny móc ustanowić przepisy w odniesieniu do zainteresowanych uczestników z prawem do głosowania, którzy nie korzystają w prawidłowy sposób z tego prawa do głosowania lub którzy nie są reprezentowani, na przykład przepisy umożliwiające uwzględnianie tych zainteresowanych uczestników przy ustalaniu, czy osiągnięty został próg uczestnictwa lub czy osiągnięto większość. Państwa członkowskie powinny mieć również swobodę w określaniu progu uczestnictwa w głosowaniu.

- (48) Zatwierdzenie planu restrukturyzacji przez organ sądowy lub administracyjny jest niezbędne do zapewnienia, aby ograniczenie praw wierzycieli lub udziałów posiadanych przez udziałowców było proporcjonalne do korzyści wynikających z restrukturyzacji oraz aby mieli oni dostęp do skutecznych środków ochrony prawnej. Zatwierdzenie jest szczególnie niezbędne w przypadku gdy: istnieją zainteresowani uczestnicy wyrażający sprzeciw; plan restrukturyzacji zawiera postanowienia dotyczące nowego finansowania; lub plan ten obejmuje likwidację ponad 25 % miejsc pracy. Państwa członkowskie powinny jednak móc przewidzieć, że zatwierdzenie przez organ sądowy lub administracyjny jest niezbędne także w innych przypadkach. Zatwierdzenie planu, który obejmuje likwidację ponad 25 % miejsc pracy, powinno być niezbędne wyłącznie w przypadku, gdy prawo krajowe zezwala, aby ramy restrukturyzacji zapobiegawczej przewidywały środki mające bezpośrednie skutki dla umów o pracę.

- (49) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby organ sądowy lub administracyjny mógł odrzucić plan w przypadku, gdy zostało stwierdzone, że ogranicza prawa wyrażających sprzeciw wierzycieli lub udziałowców poniżej poziomu, którego mogliby oni racjonalnie oczekiwać w przypadku likwidacji przedsiębiorstwa dłużnika – czy to w drodze stopniowej likwidacji, czy sprzedaży jako przedsiębiorstwa kontynuującego działalność, w zależności od konkretnej sytuacji danego dłużnika, albo poniżej poziomu, którego mogliby oni racjonalnie oczekiwać w przypadku zastosowania drugiego najlepszego w kolejności scenariusza alternatywnego, w sytuacji niezatwierdzenia planu restrukturyzacji. Jeżeli jednak plan zatwierdzono wbrew sprzeciwowi grupy wierzycieli, należy określić, który z mechanizmów ochrony zastosowano w takim scenariuszu. W przypadku gdy państwa członkowskie wybrały rozwiązanie polegające na wycenie dłużnika jako przedsiębiorstwa kontynuującego działalność, wycena taka powinna uwzględniać przedsiębiorstwo dłużnika w dłuższej perspektywie, a nie wartość likwidacyjną. Wartość przedsiębiorstwa kontynuującego działalność jest, co do zasady, wyższa niż wartość likwidacyjna, ponieważ opiera się na założeniu, że dane przedsiębiorstwo w dalszym ciągu prowadzi działalność z minimalnymi zakłóceniami, cieszy się zaufaniem wierzycieli finansowych, akcjonariuszy oraz klientów, dalej generuje przychody oraz ogranicza skutki dla pracowników.

- (50) Chociaż, aby uniknąć przeprowadzania wyceny w każdym przypadku, organ sądowy lub administracyjny powinien weryfikować spełnienie kryterium ochrony najlepszych interesów wierzycieli jedynie wówczas, gdy plan restrukturyzacji został zakwestionowany z tego względu, państwa członkowskie powinny móc przewidzieć, że inne warunki zatwierdzenia planu mogą być weryfikowane z urzędu. Państwa członkowskie powinny móc dodawać inne warunki, które należy spełnić, aby plan restrukturyzacji mógł zostać zatwierdzony, na przykład warunek odpowiedniej ochrony udziałowców. Organy sądowe lub administracyjne powinny móc odmówić zatwierdzenia planów restrukturyzacji, które nie dają racjonalnych szans na zapobieżenie niewypłacalności dłużnika lub na zapewnienie rentowności przedsiębiorstwa. Jednakże państwa członkowskie nie powinny być zobowiązane do zapewnienia, aby taka ocena była przeprowadzana z urzędu.
- (51) Powiadomienie wszystkich zainteresowanych uczestników powinno być jednym z warunków zatwierdzenia planu restrukturyzacji. Państwa członkowskie powinny móc określać formy takiego powiadomienia, chwili jego dokonywania, a także określać przepisy dotyczące traktowania roszczeń nieznanych w odniesieniu do powiadamiania. Powinny one również móc przewidzieć, że strony, których plan restrukturyzacji nie dotyczy, muszą zostać o nim poinformowane.

- (52) Spełnienie „kryterium ochrony najlepszych interesów wierzycieli” powinno oznaczać, że żaden wierzyciel wyrażający sprzeciw nie znajduje się w przypadku planu restrukturyzacji w gorszej sytuacji, niż ta, w jakiej taki wierzyciel znalazłby się w przypadku likwidacji – czy to w drodze stopniowej likwidacji, czy sprzedaży jako przedsiębiorstwa kontynuującej działalność – albo w przypadku zastosowania drugiego najlepszego w kolejności scenariusza alternatywnego, gdyby plan restrukturyzacji nie został zatwierdzony. Państwa członkowskie powinny móc dokonać wyboru jednego z tych progów podczas wdrażania „kryterium ochrony najlepszych interesów wierzycieli” w prawie krajowym. Kryterium to należy stosować w każdym przypadku, gdy konieczne jest zatwierdzenie planu, aby był on wiążący dla wierzycieli wyrażających sprzeciw lub, w zależności od przypadku, dla grupy wierzycieli wyrażających sprzeciw. W wyniku zastosowania kryterium ochrony najlepszych interesów wierzycieli, w przypadkach gdy publiczni wierzyciele instytucjonalni mają na mocy prawa krajowego uprzywilejowany status, państwa członkowskie mogłyby przewidzieć, że plan restrukturyzacji nie może narzucać całkowitego lub częściowego anulowania wierzytelności tych wierzycieli.
- (53) Chociaż należy zawsze przyjmować plan restrukturyzacji jeżeli popiera go wymagana większość w każdej zainteresowanej grupie, powinno być również możliwe zatwierdzenie przez organ sądowy lub administracyjny, na wniosek dłużnika lub za zgodą dłużnika planu restrukturyzacji, który nie został poparty przez wymaganą większość w każdej zainteresowanej grupie. W przypadku osoby prawnej państwa członkowskie powinny móc decydować, czy do celów przyjęcia lub zatwierdzenia planu restrukturyzacji, dłużnika należy rozumieć jako zarząd danej osoby prawnej czy określoną większość akcjonariuszy lub udziałowców. Aby plan mógł zostać zatwierdzony w przypadku sprzeciwu grupy wierzycieli, powinien uzyskać poparcie większości głosujących grup zainteresowanych uczestników. Co najmniej jedna z tych grup powinna być grupą wierzycieli zabezpieczonych lub grupą uprzywilejowaną w stosunku do grupy zwykłych wierzycieli niezabezpieczonych.

- (54) Należy umożliwić, aby w przypadku gdy większość głosujących grup nie popiera planu restrukturyzacji, plan mógł zostać jednak zatwierdzony jeśli jest on poparty przez co najmniej jedną grupę zainteresowanych wierzycieli lub doznających uszczerbku wierzycieli, którzy - po wycenie wartości dłużnika jako przedsiębiorstwa kontynuującego działalność - otrzymaliby płatności lub zachowaliby jakiegokolwiek udziały, lub, w przypadku gdy tak przewidziano w prawie krajowym, można racjonalnie domniemywać, że otrzymaliby płatności lub zachowaliby jakiegokolwiek udziały, gdyby zastosowana została normalna kolejność zaspokajania w postępowaniu likwidacyjnym na mocy prawa krajowego. W takich przypadkach państwa członkowskie powinny móc zwiększyć liczbę grup wymaganą do zaaprobowania planu, bez konieczności wymagania, aby wszystkie te grupy - po wycenie dłużnika jako przedsiębiorstwa kontynuującego działalność - otrzymały płatności lub zachowały jakiegokolwiek udziały na mocy prawa krajowego. Państwa członkowskie nie powinny jednak wymagać zgody wszystkich grup. Dlatego też, w przypadku gdy istnieją tylko dwie grupy wierzycieli, zgodę co najmniej jednej z nich należy uznać za wystarczającą, jeśli spełnione są pozostałe warunki zatwierdzenia planu restrukturyzacji wbrew sprzeciwowi grupy wierzycieli. Uszczerbek wierzyciela należy rozumieć jako zmniejszenie wartości jego roszczeń.

- (55) W przypadku zatwierdzenia planu restrukturyzacji wbrew sprzeciwowi grupy wierzycieli, państwa członkowskie powinny zapewnić, aby grupy zainteresowanych wierzycieli wyrażające sprzeciw nie zostały pokrzywdzone w ramach proponowanego planu, a także powinny zapewnić takim grupom wyrażającym sprzeciw wystarczającą ochronę. Państwa członkowskie powinny móc chronić grupę zainteresowanych wierzycieli wyrażającą sprzeciw poprzez zapewnienie, aby była ona traktowana w sposób co najmniej tak korzystny jak każda inna grupa o takim samym stopniu uprzywilejowania i w sposób bardziej korzystny niż jakakolwiek inna grupa o niższym stopniu uprzywilejowania. Alternatywnie, państwa członkowskie mogłyby chronić grupę zainteresowanych wierzycieli wyrażającą sprzeciw poprzez zapewnienie, aby – w sytuacji gdy grupa mająca niższy stopień uprzywilejowania otrzymuje jakiegokolwiek środki z podziału lub zachowuje jakiegokolwiek udziały na mocy planu restrukturyzacji – taka grupa zainteresowanych wierzycieli wyrażająca sprzeciw została w pełni spłacona („zasada bezwzględnego pierwszeństwa”). Państwa członkowskie powinny mieć swobodę we wdrażaniu koncepcji „pełnej spłaty”, w tym w odniesieniu do harmonogramu płatności, o ile kwota główna roszczenia, a w przypadku wierzycieli zabezpieczonych – wartość zabezpieczenia - są objęte ochroną. Państwa członkowskie powinny również móc decydować o wyborze równoważnych środków, za pomocą których pierwotne roszczenie może zostać w pełni zaspokojone.
- (56) Państwa członkowskie powinny móc stosować odstępstwo od zasady bezwzględnego pierwszeństwa, na przykład w przypadku gdy jest uważane za uczciwą praktykę, aby udziałowcy zachowali na mocy planu restrukturyzacji określoną część udziałów chociaż bardziej uprzywilejowana grupa wierzycieli zmuszona jest do zaakceptowania zmniejszenia swoich roszczeń, lub aby dostawcy usług podstawowych objęci przepisem o wstrzymaniu indywidualnych czynności egzekucyjnych otrzymali zapłatę przed bardziej uprzywilejowanymi grupami wierzycieli. Państwa członkowskie powinny móc dokonać wyboru, które z mechanizmów ochrony opisanych powyżej wprowadzą w życie.

(57) Bez uszczerbku dla ochrony uzasadnionych interesów akcjonariuszy lub innych udziałowców, państwa członkowskie powinny zapewnić, aby nie mogli oni bezzasadnie uniemożliwiać przyjęcia planów restrukturyzacji, które przywróciłyby dłużnikowi rentowność. Państwa członkowskie powinny móc stosować różne środki, aby osiągnąć ten cel, na przykład nie przyznając udziałowcom prawa do głosowania w sprawie planu restrukturyzacji i nie uzależniając przyjęcia planu restrukturyzacji od zgody udziałowców, którzy - po wycenie przedsiębiorstwa - nie otrzymaliby żadnych płatności lub innych świadczeń, gdyby zastosowano normalną kolejność zaspokajania w postępowaniu likwidacyjnym. Jeżeli jednak udziałowcom przysługuje prawo do głosowania w sprawie planu restrukturyzacji, organ sądowy lub administracyjny powinien móc zatwierdzić ten plan stosując zasady dotyczące zatwierdzenia planu restrukturyzacji wbrew sprzeciwowi grupy wierzycieli, pomimo sprzeciwu jednej lub większej liczby grup lub grup udziałowców. Państwa członkowskie, które wykluczają udziałowców z głosowania, nie powinny być zobowiązane do stosowania zasady bezwzględnego pierwszeństwa w relacjach między wierzycielami a udziałowcami. Innym możliwym sposobem zapewnienia, aby udziałowcy nie uniemożliwiali bezzasadnie przyjęcia planów restrukturyzacyjnych, byłoby zapewnienie, aby środki restrukturyzacyjne, które bezpośrednio wpływają na prawa udziałowców i które muszą być zatwierdzone przez walne zgromadzenie akcjonariuszy na mocy prawa spółek, nie podlegały nieracjonalnie wysokim wymogom dotyczącym większości oraz aby udziałowcy nie mieli kompetencji w zakresie środków restrukturyzacyjnych, które nie mają bezpośredniego wpływu na ich prawa.

- (58) W przypadku gdy istnieją różne rodzaje akcji lub udziałów, z którymi wiążą się różne prawa, potrzebna może być większa liczba grup udziałowców. Restrukturyzacja na takich warunkach mogłaby nie być interesująca dla udziałowców w MŚP, którzy nie są jedynie inwestorami, lecz właścicielami przedsiębiorstwa i wnoszą w nie wkład w inny sposób, na przykład poprzez wiedzę fachową w zakresie zarządzania. Z tego względu zatwierdzenie planu restrukturyzacji wbrew sprzeciwowi grupy wierzycieli powinno pozostać fakultatywne w przypadku dłużników będących MŚP.
- (59) Do celów realizacji planu restrukturyzacji należy przewidzieć w tym planie możliwość zapewnienia przez udziałowców MŚP niepieniężnego wsparcia restrukturyzacji, na przykład skorzystania z ich doświadczenia, reputacji lub kontaktów handlowych.

- (60) Pracownicy powinni być objęci pełną ochroną prawa pracy przez cały okres trwania postępowań dotyczących restrukturyzacji zapobiegawczej. W szczególności, niniejsza dyrektywa powinna pozostawać bez uszczerbku dla praw pracowniczych gwarantowanych dyrektywami Rady 98/59/WE¹ i 2001/23/WE² oraz dyrektywami Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/14/WE³, 2008/94/WE⁴ i 2009/38/WE⁵. Obowiązki w zakresie informowania pracowników i konsultowania się z nimi, przewidziane w prawie krajowym stanowiącym transpozycję tych dyrektyw pozostają w pełni nienaruszone. Obejmuje to między innymi obowiązki informowania przedstawicieli pracowników i konsultowania się z nimi w odniesieniu do decyzji o skorzystaniu z ram restrukturyzacji zapobiegawczej zgodnie z dyrektywą 2002/14/WE.

¹ Dyrektywa Rady 98/59/WE z dnia 20 lipca 1998 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do zwolnień grupowych (Dz.U. L 225 z 12.8.1998, s. 16).

² Dyrektywa Rady 2001/23/WE z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do ochrony praw pracowniczych w przypadku przejęcia przedsiębiorstw, zakładów lub części przedsiębiorstw lub zakładów (Dz.U. L 82 z 22.3.2001, s. 16).

³ Dyrektywa 2002/14/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 2002 r. ustanawiająca ogólne ramowe warunki informowania i przeprowadzania konsultacji z pracownikami we Wspólnocie Europejskiej (Dz.U. L 80 z 23.3.2002, s. 29).

⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/94/WE z dnia 22 października 2008 r. w sprawie ochrony pracowników na wypadek niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. L 283 z 28.10.2008, s. 36).

⁵ Dyrektywa 2009/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 maja 2009 r. w sprawie ustanowienia europejskiej rady zakładowej lub trybu informowania pracowników i konsultowania się z nimi w przedsiębiorstwach lub w grupach przedsiębiorstw o zasięgu wspólnotowym (Dz.U. L 122 z 16.5.2009, s. 28).

- (61) Pracownikom i ich przedstawicielom należy przekazywać informacje dotyczące proponowanego planu restrukturyzacji, w zakresie przewidzianym w prawie Unii, aby umożliwić im dokonanie szczegółowej oceny różnych scenariuszy. Ponadto należy zapewnić w niezbędnym zakresie zaangażowanie pracowników i ich przedstawicieli, aby spełnić wymogi w zakresie konsultacji przewidziane w prawie Unii. Ze względu na potrzebę zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony pracowników państwa członkowskie powinny zostać zobowiązane do wyłączenia niezaspokojonych roszczeń pracowników z zakresu każdej decyzji o wstrzymaniu indywidualnych czynności egzekucyjnych, niezależnie od tego, czy roszczenia te powstały przed wydaniem czy po wydaniu decyzji o wstrzymaniu czynności egzekucyjnych. Wstrzymanie dochodzenia niezaspokojonych roszczeń pracowników powinno być dozwolone tylko w odniesieniu do takich kwot i na taki okres, w jakim spłata takich roszczeń jest skutecznie gwarantowana na podobnym poziomie innymi środkami na mocy prawa krajowego. W przypadku gdy prawo krajowe przewiduje ograniczenia odpowiedzialności instytucji gwarancyjnych dotyczące okresu gwarancji albo wysokości kwot wypłacanych pracownikom, pracownicy powinni mieć możliwość dochodzenia od pracodawcy pozostałej części swoich niezaspokojonych roszczeń nawet w okresie obowiązywania wstrzymania czynności egzekucyjnych. Alternatywnie, państwa członkowskie powinny móc wyłączyć roszczenia pracowników z zakresu ram restrukturyzacji zapobiegawczej oraz przewidzieć dla nich ochronę na mocy prawa krajowego.

- (62) W przypadku gdy plan restrukturyzacji wiąże się z przeniesieniem części przedsiębiorstwa lub jego działalności, prawa pracownicze wynikające z umowy o pracę lub stosunku pracy, w szczególności prawo do wynagrodzenia, powinny być chronione zgodnie z art. 3 i 4 dyrektywy 2001/23/WE, bez uszczerbku dla szczególnych przepisów stosowanych w przypadku postępowania upadłościowego na mocy art. 5 tej dyrektywy, w szczególności możliwości przewidzianych w jej art. 5 ust. 2. Niniejsza dyrektywa powinna pozostawać bez uszczerbku dla praw do informacji i konsultacji, gwarantowanych na mocy dyrektywy 2002/14/WE, w tym w odniesieniu do decyzji, które prawdopodobnie spowodują znaczne zmiany w organizacji pracy lub w stosunkach umownych, w celu osiągnięcia porozumienia w sprawie takich decyzji. Ponadto na mocy niniejszej dyrektywy pracownicy, na których roszczenia plan restrukturyzacji ma wpływ, powinni mieć także prawo do głosowania w sprawie tego planu. Do celów głosowania nad planem restrukturyzacji państwa członkowskie powinny móc decydować o umieszczeniu pracowników w odrębnej grupie niż pozostałe grupy wierzycieli.

- (63) Organy sądowe lub administracyjne powinny decydować o wycenie przedsiębiorstwa będącego w likwidacji albo w sytuacji zastosowania drugiego najlepszego w kolejności scenariusza alternatywnego, w przypadku gdy plan restrukturyzacji nie został zatwierdzony, tylko jeśli wyrażający sprzeciw zainteresowany uczestnik kwestionuje plan restrukturyzacji. Nie uniemożliwia to państwom członkowskim przeprowadzania wycen w innym kontekście zgodnie z prawem krajowym. Należy jednak umożliwić, aby decyzja taka polegała również na zatwierdzeniu wyceny dokonanej przez biegłego lub wyceny przedłożonej przez dłużnika lub inną stronę na wcześniejszym etapie procesu. W przypadku gdy podjęto decyzję o przeprowadzeniu wyceny, państwa członkowskie powinny móc określić przepisy szczególne, odrębne od ogólnego prawa cywilnego procesowego, dotyczące wyceny w sprawach dotyczących restrukturyzacji, w celu zapewnienia przeprowadzenia wyceny w trybie przyśpieszonym. Żaden przepis niniejszej dyrektywy nie powinien wpływać na przepisy dotyczące ciężaru dowodu przewidziane w prawie krajowym w przypadku wyceny.
- (64) Wiążące skutki planu restrukturyzacji powinny być ograniczone do zainteresowanych uczestników, którzy byli zaangażowani w przyjęciu planu. Państwa członkowskie powinny móc określić co oznacza zaangażowanie wierzyciela, w tym w przypadku wierzycieli nieznanych lub wierzycieli wierzytelności przyszłych. Na przykład państwa członkowskie powinny móc decydować jak postępować w odniesieniu do wierzycieli, którzy zostali prawidłowo powiadomieni, ale nie uczestniczyli w postępowaniu.

(65) Zainteresowani uczestnicy, których plan restrukturyzacji dotyczy, powinny móc odwoływać się od decyzji w sprawie zatwierdzenia planu wydanego przez organ administracyjny. Państwa członkowskie powinny także móc wprowadzić opcję odwołania od decyzji w sprawie zatwierdzenia planu restrukturyzacji wydanego przez organ sądowy. W celu zapewnienia skuteczności planu restrukturyzacji, zmniejszenia niepewności oraz uniknięcia nieuzasadnionych opóźnień, odwołanie co do zasady nie powinno jednak mieć skutku zawieszającego i dlatego nie powinno uniemożliwiać realizacji planu restrukturyzacji. Państwa członkowskie powinny móc określić oraz ograniczyć podstawy odwołania. W przypadku wniesienia odwołania od decyzji w sprawie zatwierdzenia planu państwa członkowskie powinny móc umożliwić organowi sądowemu wydawanie decyzji wstępnej lub decyzji w trybie doraźnym, która chroni wykonanie i realizację planu przed konsekwencjami uwzględnienia rozpatrywanego odwołania. W przypadku gdy odwołanie zostanie uwzględnione, organy sądowe lub administracyjne powinny móc rozważyć – jako alternatywę wobec odrzucenia planu – wprowadzenie zmian do planu, jeśli państwa członkowskie przewidują taką możliwość, a także zatwierdzenia planu bez zmian. Należy umożliwić proponowanie wszelkich zmian do planu przez strony lub głosowanie nad planem przez uczestników, z ich własnej inicjatywy lub na wniosek organu sądowego. Państwa członkowskie mogłyby również przewidzieć odszkodowanie za straty pieniężne poniesione przez uczestnika, którego odwołanie zostało uwzględnione. Prawo krajowe powinno móc rozstrzygać kwestie ewentualnego nowego wstrzymania czynności egzekucyjnych lub przedłużenia pierwotnego wstrzymania w przypadkach gdy organ sądowy postanowi, że odwołanie ma skutek zawieszający.

- (66) Powodzenie planu restrukturyzacji często zależy od udzielenia dłużnikowi pomocy finansowej, najpierw na pokrycie kosztów operacyjnych przedsiębiorstwa podczas negocjacji dotyczących restrukturyzacji, a następnie na realizację planu restrukturyzacji po jego zatwierdzeniu. Pomoc finansową należy rozumieć w szerokim znaczeniu, w tym jako zapewnianie środków pieniężnych lub gwarancji udzielanych przez osoby trzecie oraz dostarczanie towarów, zapasów, surowców i usług komunalnych, na przykład poprzez przyznanie dłużnikowi dłuższego okresu spłaty. Finansowanie przejściowe oraz nowe finansowanie powinno zatem zostać chronione przed czynnościami zmierzającymi do uznania ich za bezskuteczne, nieważne lub niepodlegające wykonaniu, jako czynności dokonane ze szkodą dla ogółu wierzycieli w związku z późniejszym postępowaniem upadłościowym.
- (67) Krajowe przepisy o postępowaniu upadłościowym, które przewidują możliwość uznania finansowania przejściowego oraz nowego finansowania za bezskuteczne lub które przewidują możliwość nakładania na nowych kredytodawców lub pożyczkodawców sankcji cywilnych, administracyjnych lub karnych za udzielanie kredytów lub pożyczek dłużnikom znajdującym się w trudnej sytuacji finansowej, mogłyby zagrażać dostępności finansowania niezbędnego do zapewnienia powodzenia negocjacji dotyczących planu restrukturyzacji i jego skutecznej realizacji. Niniejsza dyrektywa powinna pozostawać bez uszczerbku dla innych podstaw uznawania nowego i przejściowego finansowania za bezskuteczne, nieważne lub niepodlegające wykonaniu, lub dla podstaw pociągania do odpowiedzialności cywilnej, karnej lub administracyjnej podmiotów zapewniających tego rodzaju finansowanie, zgodnie z prawem krajowym. Takie inne podstawy mogłyby obejmować między innymi oszustwo, działanie w złej wierze, określony rodzaj relacji między stronami, z którymi wiązałby się konflikt interesów, na przykład w przypadku transakcji między podmiotami powiązаныmi lub pomiędzy akcjonariuszami a spółką, oraz transakcje, w których strona otrzymała wartości majątkowe lub zabezpieczenia bez posiadania do nich uprawnień w momencie przeprowadzania transakcji lub z uwagi na sposób jej przeprowadzenia.

(68) W momencie udzielania finansowania przejściowego strony nie wiedzą jeszcze, czy plan restrukturyzacji zostanie ostatecznie zatwierdzony. Dlatego też państwa członkowskie nie powinny być zobowiązane do ograniczenia ochrony finansowania przejściowego tylko do sytuacji, gdy plan został już przyjęty przez wierzycieli lub zatwierdzony przez organ sądowy lub administracyjny. Aby zapobiec możliwym nadużyciom, ochroną powinno być objęte tylko takie finansowanie, które jest racjonalnie i niezwłocznie konieczne, aby umożliwić kontynuowanie działalności przedsiębiorstwa dłużnika lub jego przetrwanie, lub aby utrzymać lub zwiększyć wartość tego przedsiębiorstwa w okresie poprzedzającym zatwierdzenie tego planu. Ponadto niniejsza dyrektywa nie powinna uniemożliwiać państwom członkowskim wprowadzania mechanizmu kontroli ex ante w odniesieniu do finansowania przejściowego. W odniesieniu do nowego finansowania państwa członkowskie powinny móc ograniczyć ochronę do przypadków, w których plan został zatwierdzony przez organ sądowy lub administracyjny, a w odniesieniu do finansowania przejściowego – do przypadków, w których było ono przedmiotem kontroli ex ante. Mechanizm kontroli ex ante w odniesieniu do finansowania przejściowego lub innych transakcji mógłby być stosowany przez nadzorcę restrukturyzacyjnego, komitet wierzycieli lub przez organ sądowy lub administracyjny. Ochrona przed uznaniem czynności za bezskuteczną oraz ochrona przed odpowiedzialnością osobistą to minimalne gwarancje, którymi należy objąć finansowanie przejściowe i nowe finansowanie. Skłonienie nowych kredytodawców lub pożyczkodawców do podejmowania zwiększonego ryzyka, jakie wiąże się z inwestycjami w rentowne przedsiębiorstwo będące dłużnikiem znajdującym się w trudnej sytuacji finansowej, mogłoby jednak wymagać dodatkowych zachęt, takich jak na przykład przyznanie temu finansowaniu wyższej kolejności zaspokojenia, przynajmniej przed wierzytelnościami niezabezpieczonymi, w późniejszym postępowaniu upadłościowym.

(69) W celu wspierania kultury zachęcającej do restrukturyzacji zapobiegawczej na wczesnym etapie pożądane jest, aby ochrona uznaniem czynności za bezskuteczną w późniejszym postępowaniu upadłościowym obejmowała także transakcje, które są racjonalnie i niezwłocznie konieczne do prowadzenia negocjacji w sprawie planu restrukturyzacji lub do jego realizacji. Ustalając racjonalność i niezwłoczną konieczność kosztów i opłat, organy sądowe lub administracyjne powinny móc na przykład uwzględniać prognozy i szacunki przedkładane zainteresowanym uczestnikom, komitetowi wierzycieli, nadzorcy restrukturyzacyjnemu lub samemu organowi sądowemu lub administracyjnemu. W tym celu państwa członkowskie powinny również móc wymagać od dłużników dostarczania i aktualizowania stosownych szacunków. Taka ochrona powinna zwiększyć pewność transakcji z przedsiębiorstwami, o których wiadomo, że znajdują się w trudnej sytuacji finansowej, oraz usunąć obawy wierzycieli i inwestorów, że wszystkie tego typu transakcje mogłyby zostać uznane za nieważne w przypadku niepowodzenia restrukturyzacji. Państwa członkowskie powinny móc określić moment – przed wszczęciem postępowania dotyczącego restrukturyzacji zapobiegawczej i przyznaniem wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych – od którego honoraria i koszty związane z negocjowaniem, przyjmowaniem i zatwierdzaniem planu restrukturyzacji oraz uzyskiwaniem profesjonalnego doradztwa w związku z tym planem korzystają z ochrony przed uznaniem czynności za bezskuteczną. W przypadku innych płatności i wypłat oraz ochrony wynagrodzeń wypłacanych pracownikom takim punktem wyjścia mógłby być również moment przyznania wstrzymania czynności egzekucyjnych lub wszczęcie postępowania dotyczącego restrukturyzacji zapobiegawczej.

- (70) W celu dalszego propagowania restrukturyzacji zapobiegawczej ważne jest zapewnienie, aby kadra kierownicza nie obawiała się podejmowania racjonalnych decyzji biznesowych lub uzasadnionego ryzyka handlowego, zwłaszcza w przypadku gdy takie działania mogłyby poprawić perspektywy restrukturyzacji potencjalnie rentownych przedsiębiorstw. W przypadku spółka doświadcza trudności finansowych jej kadra kierownicza powinna podejmować kroki mające na celu zminimalizowanie strat i uniknięcie niewypłacalności, takie jak: zwrócenie się o profesjonalne doradztwo, w tym w zakresie restrukturyzacji i upadłości, na przykład przez skorzystanie w stosownych przypadkach z narzędzi wczesnego ostrzegania; ochrona majątku spółki w celu zmaksymalizowania wartości i zapobieżenia utracie najważniejszych składników majątku; analiza struktury i funkcji przedsiębiorstwa pod kątem uzyskania rentowności i zmniejszenia wydatków; powstrzymanie się od podejmowania w imieniu spółki zobowiązań dotyczących transakcji, które mogą zostać uznane za bezskuteczne, chyba że mają one odpowiednie uzasadnienie biznesowe; w stosownych przypadkach – kontynuowanie działalności handlowej, gdy służy to maksymalizacji wartości przedsiębiorstwa jako przedsiębiorstwa kontynuującego działalność; prowadzenie negocjacji z wierzycielami i wszczęcie postępowania dotyczącego restrukturyzacji zapobiegawczej.

- (71) W przypadku gdy dłużnik jest bliski niewypłacalności, ważna jest również ochrona uzasadnionych interesów wierzycieli przed decyzjami zarządczymi, które mogą mieć wpływ na skład masy układowej i upadłościowej dłużnika, w szczególności w przypadku gdy decyzje te mogłyby mieć wpływ na dalszy spadek wartości masy układowej do celów restrukturyzacji lub masy upadłościowej dostępnej do podziału wśród wierzycieli. Niezbędne jest zatem zapewnienie, aby w takiej sytuacji kadra kierownicza unikała jakichkolwiek działań, które celowo lub w wyniku rażącego zaniedbania przynoszą jej osobiste korzyści kosztem zainteresowanych podmiotów, oraz unikała wyrażania zgody na transakcje poniżej wartości rynkowej ani nie faworyzowała jednego lub większej liczby zainteresowanych podmiotów. Państwa członkowskie powinny móc wdrożyć odpowiednie przepisy niniejszej dyrektywy, zapewniając, aby organy sądowe lub administracyjne, gdy dokonują oceny, czy dany członek kadry kierowniczej jest odpowiedzialny za naruszenia obowiązku dochowania należytej staranności, uwzględniały przepisy o obowiązkach kadry kierowniczej określone w niniejszej dyrektywie. Niniejsza dyrektywa nie ma na celu ustanowienia jakiegokolwiek hierarchii między różnymi stronami, których interesy należy należycie uwzględnić. Jednak państwa członkowskie powinny móc ustalić taką hierarchię. Niniejsza dyrektywa powinna pozostawać bez uszczerbku dla przepisów krajowych państw członkowskich dotyczących procesów decyzyjnych w przedsiębiorstwie.

- (72) Przedsiębiorcy prowadzący działalność handlową, gospodarczą, rzemieślniczą lub niezależną działalność zawodową na własny rachunek mogą być zagrożeni niewypłacalnością. Różnice pomiędzy państwami członkowskimi dotyczące możliwości rozpoczęcia na nowo działalności mogłyby zachęcać nadmiernie zadłużonych lub niewypłacalnych przedsiębiorców do przeniesienia się do państwa członkowskiego innego niż państwo członkowskie, w którym mają siedzibę, aby skorzystać tam z krótszych okresów wymaganych dla uzyskania umorzenia długów lub atrakcyjniejszych warunków umorzenia długów, co prowadzi do pogłębienia niepewności prawa i zwiększa ponoszone przez wierzycieli koszty odzyskiwania wierzytelności. Ponadto skutki niewypłacalności, w szczególności piętno społeczne, skutki prawne, takie jak pozbawianie przedsiębiorców prawa do podjęcia i kontynuowania działalności gospodarczej, oraz trwała niemożność spłaty zadłużenia stanowią istotne czynniki zniechęcające przedsiębiorców, którzy chcą rozpocząć działalność gospodarczą lub skorzystać z drugiej szansy, nawet jeżeli istnieją dowody na to, że przedsiębiorcy, wobec których wcześniej ogłoszono upadłość, mają następnym razem większe szanse powodzenia w prowadzeniu działalności.
- (73) Należy zatem podjąć kroki w celu zmniejszenia niekorzystnych skutków, jakie mają dla przedsiębiorców nadmierne zadłużenie lub niewypłacalność, w szczególności przez wprowadzenie możliwości całkowitego umorzenia długów po upływie określonego okresu czasu oraz skrócenie okresu zakazu prowadzenia działalności wydawanego w związku z nadmiernym zadłużeniem lub niewypłacalnością dłużnika. Pojęcie „niewypłacalności” powinno zostać zdefiniowane w prawie krajowym i mogłoby przyjąć postać nadmiernego zadłużenia. Pojęcie „przedsiębiorcy” w rozumieniu niniejszej dyrektywy nie powinno mieć wpływu na położenie zarządzających lub kadry kierowniczej spółki, którzy powinni być traktowani zgodnie z prawem krajowym. Państwa członkowskie powinny móc decydować o sposobie otrzymania dostępu do umorzenia długów, w tym o możliwości wymagania od dłużnika złożenia wniosku o umorzenie długów.

- (74) Państwa członkowskie powinny móc przewidzieć korygowanie obowiązków związanych ze spłatą ciężących na niewypłacalnych przedsiębiorcach w przypadku gdy ich sytuacja finansowa uległa znaczącej zmianie, niezależnie od tego czy doszło do poprawy sytuacji, czy jej pogorszenia. Niniejsza dyrektywa nie powinna wymagać, aby plan spłaty wierzycieli uzyskał poparcie większości wierzycieli. Państwa członkowskie powinny móc przewidzieć, że nie uniemożliwia się przedsiębiorcom rozpoczynania nowej działalności, w tej samej lub innej dziedzinie, podczas realizacji planu spłaty wierzycieli.
- (75) Umorzenie długów powinno być dostępne w ramach postępowań, które obejmują plan spłaty wierzycieli, sprzedaż majątku lub połączenie obu. Wdrażając te przepisy, państwa członkowskie powinny móc swobodnie wybierać spośród tych opcji. W przypadku gdy na mocy prawa krajowego istnieje dostęp do więcej niż jednego rodzaju postępowań prowadzących do umorzenia długów, państwa członkowskie powinny zapewnić, aby co najmniej jedno z tych postępowań dawało niewypłacalnym przedsiębiorcom możliwość uzyskania całkowitego umorzenia długów w terminie nieprzekraczającym trzech lat. W przypadku postępowań, które obejmują połączenie sprzedaży majątku z planem spłaty wierzycieli, okres wymagany dla uzyskania umorzenia długów powinien rozpocząć się najpóźniej w dniu zatwierdzenia planu spłaty wierzycieli przez sąd lub w momencie rozpoczęcia jego realizacji, na przykład w momencie wniesienia pierwszej raty w ramach planu, lecz mógłby również rozpocząć się wcześniej, na przykład wraz z podjęciem decyzji o wszczęciu postępowania.

- (76) W postępowaniach, które nie obejmują planu spłaty wierzycieli, okres wymagany dla uzyskania umorzenia długów powinien rozpoczynać się najpóźniej w dniu, w którym organ sądowy lub administracyjny podejmuje decyzję o wszczęciu postępowania lub w dniu ustanowienia masy upadłościowej. Do celów obliczania długości okresu wymaganego dla uzyskania umorzenia długów na podstawie niniejszej dyrektywy państwa członkowskie powinny móc przewidzieć, że pojęcie „wszczęcie postępowania” nie obejmuje wstępnych środków, takich jak środki zabezpieczające lub powołanie tymczasowego zarządcy, chyba że środki takie pozwalają na upłynnienie majątku, w tym na sprzedaż składników majątku i ich podział między wierzycieli. Ustanowienie masy upadłościowej niekoniecznie powinno wiązać się z formalną decyzją lub zatwierdzeniem przez organ sądowy lub administracyjny, w przypadku gdy taka decyzja nie jest wymagana na mocy prawa krajowego, oraz mogłoby polegać na przedłożeniu spisu składników majątku i zobowiązań.
- (77) W przypadku gdy ścieżka proceduralna prowadząca do umorzenia długów wiąże się ze sprzedażą majątku przedsiębiorcy, nie należy uniemożliwiać państwom członkowskim postanowienia, że wniosek o umorzenie rozpatruje się odrębnie od sprzedaży majątku, pod warunkiem że taki wniosek stanowi integralny element ścieżki proceduralnej prowadzącej do umorzenia długów na mocy niniejszej dyrektywy. Państwa członkowskie powinny móc decydować o przepisach dotyczących ciężaru dowodu, aby możliwe było umorzenie długów, co oznacza, że należy umożliwić wymaganie na mocy prawa od przedsiębiorców udowodnienia wywiązania się ze swoich obowiązków.

- (78) Nie we wszystkich okolicznościach właściwe jest, aby po upływie okresu nie dłuższego niż trzy lata następowało całkowite umorzenie długów lub wygasł zakaz prowadzenia działalności, a zatem konieczne może być wprowadzenie odstępstw od tego przepisu, należycie uzasadnionych względami określonymi w prawie krajowym. Takie odstępstwa należy wprowadzić na przykład w przypadkach, gdy dłużnik jest nieuczciwy lub działał w złej wierze. W przypadku gdy na mocy prawa krajowego przedsiębiorcy nie korzystają z domniemania uczciwości i dobrej wiary, ciężar dowodu dotyczący ich uczciwości i dobrej wiary nie powinien sprawiać, że dostęp do postępowania staje się dla nich nadmiernie trudny lub uciążliwy.
- (79) Ustalając, czy przedsiębiorca postępował nieuczciwie, organy sądowe lub administracyjne mogą uwzględnić okoliczności, takie jak: charakter i skala długu; moment zaciągnięcia długu; starania przedsiębiorcy mające na celu spłatę zadłużenia i wywiązanie się z obowiązków prawnych, w tym obowiązków dotyczących licencji publicznych i konieczności prawidłowej rachunkowości; działania podjęte przez przedsiębiorcę w celu uniemożliwienia wierzycielom dochodzenia roszczeń; w przypadku gdy zachodzi prawdopodobieństwo niewypłacalności – wywiązywanie się z obowiązków, które spoczywają na przedsiębiorcach będących kadrą kierowniczą spółki; a także przestrzeganie przepisów unijnego i krajowego prawa konkurencji i prawa pracy. Powinno być także możliwe wprowadzenie odstępstw w przypadku gdy przedsiębiorca nie wywiązał się z niektórych obowiązków prawnych, w tym obowiązków dotyczących zapewnienia wierzycielom maksymalnego zwrotu z zaangażowanych środków, które mogłyby przybrać formę ogólnego obowiązku generowania dochodów lub aktywów. Należy ponadto umożliwić wprowadzenie szczególnych odstępstw w przypadku konieczności zagwarantowania równowagi między prawami dłużnika, a prawami jednego lub większej liczby wierzycieli, na przykład gdy wierzyciel jest osobą fizyczną potrzebującą większej ochrony niż dłużnik.

- (80) Odstępstwo mogłoby być również uzasadnione w przypadku, gdy koszty postępowania prowadzącego do umorzenia długów, w tym opłaty na rzecz organów sądowych i administracyjnych oraz nadzorców, nie są pokrywane. Państwa członkowskie powinny móc przewidzieć, że korzyści wynikające z takiego umorzenia długów mogą zostać cofnięte, na przykład w przypadku gdy sytuacja finansowa dłużnika ulega znaczącej poprawie na skutek niespodziewanych okoliczności, takich jak wygrana na loterii lub nabycie spadku bądź darowizna. Nie należy uniemożliwiać państwom członkowskim wprowadzenia dodatkowych odstępstw w ściśle określonych okolicznościach i gdy ma to należyte uzasadnienie.
- (81) W przypadku gdy istnieje należyte uzasadniony powód zgodnie z prawem krajowym, właściwe mogłoby być ograniczenie możliwości umorzenia długów w przypadku niektórych kategorii długu. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość wyłączenia długów zabezpieczonych z możliwości umorzenia tylko do wartości zabezpieczenia zgodnie z prawem krajowym, podczas gdy pozostałą część długu należy traktować jak dług niezabezpieczony. Państwa członkowskie powinny móc wyłączyć dalsze kategorie długu, gdy ma to należyte uzasadnienie.
- (82) Państwa członkowskie powinny móc przewidzieć, że organy sądowe lub administracyjne mogą weryfikować, z urzędu albo na wniosek osoby mającej w tym uzasadniony interes, czy przedsiębiorcy spełnili warunki uzyskania całkowitego umorzenia długów.

- (83) W przypadku gdy na skutek zakazu prowadzenia działalności odmówiono przedsiębiorcy wydania zezwolenia lub licencji na prowadzenie danej działalności rzemieślniczej, gospodarczej, handlowej lub zawodowej, lub gdy takie zezwolenie lub licencję cofnięto, niniejsza dyrektywa nie powinna uniemożliwiać państwom członkowskim wymagania od przedsiębiorcy złożenia wniosku o nowe zezwolenie lub licencję po wygaśnięciu zakazu prowadzenia działalności. Przy przyjmowaniu decyzji dotyczącej działalności szczególnie nadzorowanej organ państwa członkowskiego powinien również móc brać pod uwagę fakt – nawet po wygaśnięciu zakazu prowadzenia działalności – że niewypłacalny przedsiębiorca uzyskał umorzenie długów zgodnie z niniejszą dyrektywą.
- (84) Długi prywatne oraz długi wynikające z działalności zawodowej, których nie da się racjonalnie rozdzielić, na przykład w przypadku gdy dany składnik majątku jest wykorzystywany zarówno w ramach prowadzenia działalności zawodowej przedsiębiorcy, jak i poza nią, powinny być przedmiotem jednego postępowania. W przypadku gdy państwa członkowskie przewidują, że takie długi są przedmiotem różnych postępowań upadłościowych, potrzebne jest koordynacja tych postępowań. Niniejsza dyrektywa powinna pozostawać bez uszczerbku dla możliwości dokonania wyboru przez państwa członkowskie, aby wszystkie długi przedsiębiorcy były przedmiotem jednego postępowania. Nie należy uniemożliwiać państwom członkowskim, w których przedsiębiorcom pozwala się na kontynuowanie ich działalności na własny rachunek podczas postępowania upadłościowego, postanowienia, że tacy przedsiębiorcy mogą podlegać nowym postępowaniom upadłościowym, w przypadku gdy taka kontynuowana działalność doprowadzi do niewypłacalności.

(85) Niezbędne jest utrzymanie i zwiększenie przejrzystości i przewidywalności postępowań, tak aby ich wyniki sprzyjały podtrzymywaniu działalności przedsiębiorstw i pozwalały przedsiębiorcom na drugą szansę lub umożliwiały skuteczną likwidację nierentownych przedsiębiorstw. Niezbędne jest również zmniejszenie przewlekłości postępowań upadłościowych w wielu państwach członkowskich, gdyż prowadzi do braku pewności prawa dla wierzycieli i inwestorów oraz niskich stóp odzysku. Ponadto w kontekście mechanizmów ściślejszej współpracy pomiędzy sądami a zarządcami w sprawach transgranicznych ustanowionych na mocy rozporządzenia (UE) 2015/848 profesjonalizm wszystkich zaangażowanych podmiotów powinien osiągnąć zbliżony wysoki poziom w całej Unii. Aby osiągnąć te cele, państwa członkowskie powinny zapewnić, aby członkowie organów sądowych i administracyjnych zajmujących się postępowaniami dotyczącymi restrukturyzacji zapobiegawczej, niewypłacalności i umorzenia długów zostali odpowiednio przeszkoleni i dysponowali wiedzą fachową niezbędną do wykonywania swoich obowiązków. Odbycie takich szkoleń i zdobycie wiedzy fachowej mogłoby również mieć miejsce podczas pełnienia funkcji członka organu sądowego lub administracyjnego lub, przed powołaniem do pełnienia takich zadań, podczas wykonywania innych stosownych zadań.

- (86) Takie szkolenia i wiedza fachowa powinny umożliwić podejmowanie w efektywny sposób decyzji o potencjalnie znaczącym skutku ekonomicznym i społecznym oraz nie powinny oznaczać, że członkowie organu sądowego muszą prowadzić wyłącznie sprawy z zakresu restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby postępowania dotyczące restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów były prowadzone w efektywny sposób i szybko. Efektywnym sposobem osiągnięcia celów pewności prawa i skuteczności postępowania mogłoby być utworzenie wyspecjalizowanych sądów lub izb sądowych, lub powoływanie wyspecjalizowanych sędziów zgodnie z prawem krajowym, a także skoncentrowanie jurysdykcji w ograniczonej liczbie organów sądowych lub administracyjnych. Państwa członkowskie nie powinny być zobowiązane do wymagania, aby postępowaniom dotyczącym restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów były uprzywilejowane w stosunku do innych postępowań.
- (87) Państwa członkowskie powinny również zapewnić, aby osoby zawodowo zajmujące się restrukturyzacją, upadłością i umorzeniem długów powoływani przez organy sądowe lub administracyjne (zwane dalej „nadzorcami”) były: odpowiednio przeszkolone; powoływane w przejrzysty sposób z należyтым uwzględnieniem potrzeby zapewnienia skuteczności postępowania; podlegały nadzorowi w ramach wykonywania swoich zadań; oraz wykonywały swoje zadania w uczciwy sposób. Ważne jest, aby nadzorcy przestrzegali standardów przewidzianych w związku z takimi zadaniami, takich jak uzyskanie ubezpieczenia od odpowiedzialności zawodowej. Odbycie odpowiednich szkoleń oraz zdobycie kwalifikacji i wiedzy fachowej przez nadzorców mogłoby również mieć miejsce podczas wykonywania ich zawodu. Państwa członkowskie nie powinny mieć obowiązku same zapewniać potrzebnych szkoleń, lecz mogłyby one być zapewniane na przykład przez stowarzyszenia zawodowe lub inne organizacje. Zakresem niniejszej dyrektywy należy objąć także zarządców zdefiniowanych w rozporządzeniu (UE) 2015/848.

(88) Niniejsza dyrektywa nie powinna uniemożliwiać państwom członkowskim postanowienia, że nadzorcy wybierani są przez dłużnika, przez wierzycieli lub przez komitet wierzycieli z wykazu lub z puli, które zostały uprzednio zatwierdzone przez organ sądowy lub administracyjny. Wybierając nadzorę, dłużnik, wierzyciele lub komitet wierzycieli mogliby korzystać z marginesu swobody w odniesieniu do wiedzy fachowej i doświadczenia, jakimi dysponuje nadzorca ogólnie i w odniesieniu do potrzeb konkretnej sprawy. Dłużnicy, którzy są osobami fizycznymi, mogliby zostać całkowicie zwolnieni z takiego obowiązku. W sprawach z elementami transgranicznymi decyzja o powołaniu nadzorcy powinna między innymi uwzględniać to, czy nadzorcy są w stanie wywiązać się z wynikających z rozporządzenia (UE) 2015/848 obowiązków w zakresie komunikowania się i współpracy z zarządcami oraz organami sądowymi i administracyjnymi z innych państw członkowskich, a także czy dysponują oni zasobami ludzkimi i administracyjnymi umożliwiającymi zajmowanie się potencjalnie złożonymi sprawami. Nie należy uniemożliwiać państwom członkowskim postanowienia, że nadzorca może zostać wybrany z zastosowaniem innych metod, takich jak wybór losowy przy użyciu oprogramowania komputerowego, pod warunkiem że zapewni się należyte uwzględnienie doświadczenia i wiedzy fachowej danego nadzorcy przy korzystaniu z takiej metody. Państwa członkowskie powinny móc decydować o sposobach wnoszenia sprzeciwu wobec wyboru lub powołania nadzorcy lub o sposobach występowania o zmianę nadzorcy – na przykład za pośrednictwem komitetu wierzycieli.

(89) Nadzorcy powinni podlegać mechanizmom nadzorczym i regulacyjnym, które powinny obejmować skuteczne środki dotyczące rozliczalności nadzorców, którzy nie dopełnili swoich obowiązków, takich jak: zmniejszenie wynagrodzenia nadzorczy; skreślenie z wykazu lub z puli nadzorców, którzy mogą być powoływani w sprawach dotyczących niewypłacalności; oraz, w stosownych przypadkach, sankcje dyscyplinarne, administracyjne lub karne. Takie mechanizmy nadzorcze i regulacyjne powinny pozostawać bez uszczerbku dla przepisów prawa krajowego dotyczących odpowiedzialności cywilnej za szkody wynikające z naruszenia zobowiązań umownych lub pozaumownych. Państwa członkowskie nie powinny być zobowiązane do ustanowienia specjalnych organów lub podmiotów. Państwa członkowskie powinny zapewnić publiczną dostępność informacji o organach lub podmiotach sprawujących nadzór nad nadzorcami. Na przykład, samo odniesienie do organu sądowego lub administracyjnego powinno wystarczyć do celów informacyjnych. Powinno być co do zasady możliwe osiągnięcie takich standardów bez potrzeby tworzenia nowych zawodów czy kwalifikacji na podstawie prawa krajowego. Państwa członkowskie powinny móc rozszerzyć zakres stosowania przepisów dotyczących szkolenia i nadzorowania nadzorców na innych nadzorców nieobjętych zakresem niniejszej dyrektywy. Państwa członkowskie nie powinny być zobowiązane do wprowadzenia przepisów przewidujących, że spory dotyczące wynagrodzenia nadzorców są przywilejowane w stosunku do innych postępowań.

- (90) Aby w większym stopniu skrócić postępowania, ułatwić lepszy udział wierzycieli w postępowaniach dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów oraz zapewnić wierzycielom podobne warunki, niezależnie od tego, gdzie w Unii znajduje się ich siedziba lub miejsce zamieszkania, państwa członkowskie powinny wprowadzić przepisy, na podstawie których dłużnicy, wierzyciele, nadzorcy oraz organy sądowe i administracyjne będą mogli stosować elektroniczne środki komunikacji na odległość. Należy zatem umożliwić, aby działania proceduralne, takie jak zgłoszenie wierzytelności przez wierzycieli, powiadomienie wierzycieli lub wnoszenie skarg i odwołań, mogły być przeprowadzane przy zastosowaniu elektronicznych środków komunikacji. Państwa członkowskie powinny móc przewidzieć, że wierzyciel może być powiadamiany jedynie drogą elektroniczną jeżeli wyraził wcześniej zgodę na komunikację drogą elektroniczną.
- (91) Strony postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów nie powinny mieć obowiązku stosowania elektronicznych środków komunikacji, jeśli stosowanie takich środków nie jest obowiązkowe na mocy prawa krajowego, bez uszczerbku dla możliwości ustanowienia przez państwa członkowskie obowiązkowego systemu elektronicznego składania i doręczania dokumentów w postępowaniach dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów. Państwa członkowskie powinny móc dokonać wyboru środków komunikacji elektronicznej. Środki takie mogłyby obejmować na przykład, specjalnie utworzony system do elektronicznego przekazywania takich dokumentów lub korzystanie z poczty elektronicznej, nie uniemożliwiając państwom członkowskim wprowadzenia elementów zapewniających bezpieczeństwo komunikacji elektronicznej, takich jak podpis elektroniczny lub usługi zaufania, takie jak usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014¹.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE (Dz.U. L 257 z 28.8.2014, s. 73).

(92) Ważne jest zbieranie rzetelnych i porównywalnych danych odnoszących się do wyników postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów, w celu monitorowania wdrażania i stosowania niniejszej dyrektywy. Państwa członkowskie powinny zatem zbierać i agregować dane o stopniu szczegółowości wystarczającym do dokładnej oceny funkcjonowania niniejszej dyrektywy w praktyce oraz powinny przekazywać te dane Komisji. Formularz do przekazywania takich danych Komisji powinien zostać ustanowiony przez Komisję, którą wspomaga komitet w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011¹. Formularz powinien zawierać wykaz głównych wyników postępowań, które są wspólne dla wszystkich państw członkowskich. Na przykład w przypadku postępowania restrukturyzacyjnego tymi głównymi wynikami mogłyby być: plan zatwierdzony przez sąd; plan niezatwierdzony przez sąd; postępowania restrukturyzacyjne przekształcone w postępowania likwidacyjne lub zakończone ze względu na wszczęcie postępowania likwidacyjnego przed zatwierdzeniem planu przez sąd. Państwa członkowskie nie powinny być zobowiązane do przekazywania informacji o wynikach w podziale na ich rodzaje w przypadku postępowań, które zakończyły się przed podjęciem jakichkolwiek stosownych środków; zamiast tego mogłyby podawać łączną liczbę wszystkich postępowań, które zostały uznane za niedopuszczalne, które zostały odrzucone lub wycofane przed ich wszczęciem.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

- (93) Formularz do przekazywania danych powinien zawierać wykaz opcji, które państwa członkowskie mogłyby wziąć pod uwagę przy ustalaniu wielkości dłużnika, poprzez odniesienie do jednego lub większej liczby elementów definicji MŚP i dużych przedsiębiorstw, wspólnych dla wszystkich państw członkowskich. Wykaz ten powinien zawierać opcję ustalania wielkości dłużnika wyłącznie na podstawie liczby pracowników. Formularz powinien: definiować elementy średniego kosztu i średnich stóp odzysku, w odniesieniu do których państwa członkowskie powinny móc gromadzić dane na zasadzie dobrowolności; zapewniać wskazówki dotyczące elementów, które mogłyby być brane pod uwagę przez państwa członkowskie korzystające z techniki doboru próby, na przykład dotyczące wielkości próby, aby zapewnić reprezentatywność pod względem rozmieszczenia geograficznego, wielkości dłużników i sektora przemysłu; oraz umożliwiać państwom członkowskim przekazywanie wszelkich dostępnych dodatkowych informacji, na przykład dotyczących całkowitej kwoty aktywów i pasywów dłużników.

(94) Fundamentem stabilności rynków finansowych są umowy o zabezpieczenie finansowe – dotyczy to w szczególności zabezpieczeń związanych z uczestnictwem w określonych systemach lub w operacjach banku centralnego, a także depozytów zabezpieczających przekazywanych kontrahentom centralnym. Ponieważ wartość instrumentów finansowych stanowiących zabezpieczenie może cechować duża zmienność, niezwykle ważne jest, aby dokonać ich sprzedaży, zanim stracą na wartości. Z tego względu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 98/26/WE¹ i 2002/47/WE² oraz rozporządzenie (UE) nr 648/2012 powinny być stosowane niezależnie od przepisów niniejszej dyrektywy. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość wyłączenia uzgodnień dotyczących kompensowania sald, w tym nettingu upadłościowego, ze skutków wstrzymywania indywidualnych czynności egzekucyjnych, nawet w okolicznościach, gdy nie są one objęte zakresem stosowania dyrektyw 98/26/WE i 2002/47/WE oraz rozporządzenia (UE) nr 648/2012, jeżeli takie uzgodnienia są wykonalne na mocy przepisów danego państwa członkowskiego, nawet jeśli wszczęto postępowanie upadłościowe.

¹ Dyrektywa 98/26/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 maja 1998 r. w sprawie zamknięcia rozliczeń w systemach płatności i rozrachunku papierów wartościowych (Dz.U. L 166 z 11.6.1998, s. 45).

² Dyrektywa 2002/47/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie uzgodnień dotyczących zabezpieczeń finansowych (Dz.U. L 168 z 27.6.2002, s. 43).

Mogłoby to dotyczyć znaczącej liczby umów ramowych powszechnie stosowanych na rynku finansowym, energetycznym i towarowym, zarówno przez kontrahentów niefinansowych, jak i finansowych. Takie uzgodnienia zmniejszają ryzyka systemowe, zwłaszcza na rynkach instrumentów pochodnych. Uzgodnienia takie można by zatem wyłączyć z ograniczeń, które przepisy o niewypłacalności nakładają na umowy wzajemne podlegające wykonaniu. W związku z tym państwa członkowskie powinny mieć również możliwość wyłączenia ze skutków wstrzymywania indywidualnych czynności egzekucyjnych przypadku ustawowych uzgodnień dotyczących kompensowania, w tym uzgodnień dotyczących kompensowania upadłościowego, które stosuje się po wszczęciu postępowania upadłościowego. Kwota będąca wynikiem zastosowania uzgodnień dotyczących kompensowania, w tym uzgodnień dotyczących kompensowania upadłościowego, powinna jednak być objęta wstrzymaniem indywidualnych czynności egzekucyjnych.

- (95) Państwa członkowskie będące stronami Konwencji o zabezpieczeniach międzynarodowych na wyposażeniu ruchomym przyjętej w Kapsztadzie w dniu 16 listopada 2001 r., oraz protokołów do tej konwencji, powinny móc dalej wypełniać swoje istniejące zobowiązania międzynarodowe. Przepisy niniejszej dyrektywy dotyczące ram restrukturyzacji zapobiegawczej powinny mieć zastosowanie z odstępstwami niezbędnymi do zapewnienia stosowania tych przepisów bez uszczerbku dla stosowania tej konwencji i protokołów do niej.

- (96) Prawo spółek nie powinno zagrażać skuteczności procesu przyjmowania i realizacji planu restrukturyzacji. Państwa członkowskie powinny zatem móc odstąpić od wymogów określonych w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1132¹ dotyczących obowiązków w zakresie zwoływania walnego zgromadzenia i oferowania akcji akcjonariuszom z zachowaniem ich prawa pierwszeństwa, w zakresie i na okres, w jakim odstępstwo takie jest niezbędne do zapewnienia, aby akcjonariusze nadużywający praw przysługujących im na mocy tej dyrektywy nie udaremnili działań restrukturyzacyjnych. Państwa członkowskie mogłyby być na przykład zmuszone odstąpić od obowiązku zwoływania walnego zgromadzenia akcjonariuszy lub od zwykłych terminów w przypadkach gdy kadra zarządzająca ma podjąć pilne działania, aby zabezpieczyć majątek przedsiębiorstwa, na przykład poprzez zwrócenie się o wstrzymanie indywidualnych czynności egzekucyjnych, a także w sytuacji gdy nastąpiła poważna i nagła utrata kapitału subskrybowanego i zachodzi prawdopodobieństwo niewypłacalności. Odstępstwa od stosowania prawa spółek mogłyby być również wymagane w przypadku gdy plan restrukturyzacji przewiduje emisję nowych akcji, które mogłyby być oferowane wierzycielom na zasadzie pierwszeństwa w ramach zamiany długu na udziały w kapitale własnym, lub przewiduje zmniejszenie kwoty kapitału subskrybowanego w przypadku przejęcia części przedsiębiorstwa.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1132 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie niektórych aspektów prawa spółek (Dz.U. L 169 z 30.6.2017, s. 46).

Takie odstępstwa powinny być ograniczone w czasie w zakresie, w jakim państwa członkowskie uznają je za niezbędne dla ustanowienia ram restrukturyzacji zapobiegawczej. Państwa członkowskie nie powinny być zobowiązane do bezterminowych lub tymczasowych, całkowitych lub częściowych odstępstw od prawa spółek, jeśli zapewnią, aby wymogi ich prawa spółek nie zagrażały skuteczności procesu restrukturyzacji, lub jeśli państwa członkowskie posiadają inne, równie skuteczne instrumenty zapewniające, aby akcjonariusze nie utrudniali bezzasadnie przyjęcia lub realizacji planu restrukturyzacji, który przywróciłby rentowność przedsiębiorstwa. W tym kontekście państwa członkowskie powinny zwrócić szczególną uwagę na skuteczność przepisów dotyczących wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych oraz zatwierdzenia planu restrukturyzacji, które nie powinny być bezzasadnie blokowane przez propozycje zwołania walnego zgromadzenia akcjonariuszy lub wyniki tego zgromadzenia. Należy zatem odpowiednio zmienić dyrektywę (UE) 2017/1132. Państwa członkowskie powinny dysponować marginesem swobody w odniesieniu do oceny, które odstępstwa są konieczne w kontekście krajowego prawa spółek w celu skutecznego wykonania niniejszej dyrektywy, oraz powinny również móc przewidzieć podobne wyłączenia ze stosowania dyrektywy (UE) 2017/1132 w przypadku postępowań upadłościowych, które nie są objęte zakresem stosowania niniejszej dyrektywy, ale które umożliwiają podjęcie środków restrukturyzacyjnych.

- (97) W odniesieniu do ustalenia wzoru formularza przekazywania danych i jego późniejszych zmian należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 182/2011.
- (98) Komisja powinna przeprowadzić badanie, aby ocenić, czy konieczne jest przedstawienie wniosków ustawodawczych dotyczących niewypłacalności osób nieprowadzących działalności handlowej, gospodarczej, rzemieślniczej lub zawodowej, które - jako konsumenci - w dobrej wierze są czasowo lub stale niezdolne do spłacania swoich długów w terminie ich wymagalności. W ramach takiego badania należy sprawdzić, czy takim osobom należy zagwarantować dostęp do podstawowych towarów i usług, aby zapewnić im godziwe warunki życia.
- (99) Zgodnie ze wspólną deklaracją polityczną państw członkowskich i Komisji z dnia 28 września 2011 r. dotyczącą dokumentów wyjaśniających¹ państwa członkowskie zobowiązały się do złożenia, w uzasadnionych przypadkach, wraz z powiadomieniem o transpozycji, jednego lub większej liczby dokumentów wyjaśniających związki między elementami dyrektywy a odpowiadającymi im częściami krajowych instrumentów transpozycyjnych. W odniesieniu do niniejszej dyrektywy, ustawodawca uznaje, że przekazanie takich dokumentów jest uzasadnione.

¹ Dz.U. C 369 z 17.12.2011, s. 14.

(100) Ponieważ cele niniejszej dyrektywy nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na fakt, że różnice pomiędzy krajowymi ramami dotyczącymi restrukturyzacji i upadłości utrudniałyby w dalszym ciągu swobodny przepływ kapitału i swobodę przedsiębiorczości, możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.

(101) W dniu 7 czerwca 2017 r. Europejski Bank Centralny wydał opinię¹,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

¹ Dz.U. C 236 z 21.7.2017, s. 2.

TYTUŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot i zakres stosowania

1. Niniejsza dyrektywa ustanawia przepisy dotyczące:
 - a) ram restrukturyzacji zapobiegawczej dostępnych dla dłużników znajdujących się w trudnych sytuacjach finansowych, w przypadku gdy zachodzi prawdopodobieństwo niewypłacalności, z myślą o zapobiegnięciu tej niewypłacalności i zapewnieniu rentowności dłużnika;
 - b) postępowań prowadzących do umorzenia długów zaciągniętych przez niewypłacalnych przedsiębiorców; oraz
 - c) środków zwiększających skuteczność postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów.

2. Niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania do postępowań, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, jeżeli dotyczą one dłużników będących:
 - a) zakładami ubezpieczeń lub zakładami reasekuracji w rozumieniu art. 13 pkt 1 i 4 dyrektywy 2009/138/WE;
 - b) instytucjami kredytowymi w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia (UE) nr 575/2013;

- c) firmami inwestycyjnymi lub przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 2 i 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013;
- d) kontrahentami centralnymi w rozumieniu art. 2 pkt 1 rozporządzenia (UE) nr 648/2012;
- e) centralnymi depozytami papierów wartościowych w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia (UE) nr 909/2014;
- f) innymi instytucjami lub podmiotami finansowymi wymienionymi w art. 1 ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy 2014/59/UE;
- g) podmiotami publicznymi podlegającymi prawu krajowemu; oraz
- h) osobami fizycznymi niebędącymi przedsiębiorcami.

3. Państwa członkowskie mogą wyłączyć z zakresu stosowania niniejszej dyrektywy postępowania, o których mowa w ust. 1, które dotyczą dłużników będących podmiotami finansowymi innymi niż te, o których mowa w ust. 2, świadczącymi usługi finansowe podlegające szczególnym zasadom, na mocy których krajowe organy nadzoru lub organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji dysponują szerokimi uprawnieniami interwencyjnymi porównywalnymi do uprawnień określonych w prawie Unii i w prawie krajowym w odniesieniu do podmiotów finansowych, o których mowa w ust. 2. Państwa członkowskie informują o tych szczególnych zasadach Komisję.
4. Państwa członkowskie mogą rozszerzyć zakres stosowania postępowań, o których mowa w ust. 1 lit. b), na niewypłacalne osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami.

Państwa członkowskie mogą ograniczyć stosowanie ust. 1 lit. a) do osób prawnych.

5. Państwa członkowskie mogą przewidzieć, że ramy restrukturyzacji zapobiegawczej, o których mowa w ust. 1 lit. a), nie obejmują następujących roszczeń lub nie mają wpływu na następujące roszczenia:
- a) roszczenia istniejące lub roszczenia przyszłe obecnych lub byłych pracowników;
 - b) roszczenia alimentacyjne wynikające z więzi rodzinnych, pokrewieństwa, małżeństwa lub powinowactwa; lub
 - c) roszczenia, które wynikają z odpowiedzialności deliktowej dłużnika.
6. Państwa członkowskie zapewniają, aby ramy restrukturyzacji zapobiegawczej nie miały wpływu na nabyte uprawnienia do wypłat związanych z pracowniczymi programami emerytalnymi.

Artykuł 2

Definicje

1. Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:
- 1) „restrukturyzacja” oznacza środki, których celem jest restrukturyzacja przedsiębiorstwa dłużnika i które obejmują zmianę składu, stanu lub struktury aktywów i pasywów dłużnika lub jakiegokolwiek innego elementu struktury kapitałowej dłużnika, na przykład sprzedaż aktywów lub części przedsiębiorstwa, oraz – w przypadku gdy tak przewidziano w prawie krajowym – sprzedaż jako przedsiębiorstwa kontynuującego działalność, a także wszelkie niezbędne zmiany operacyjne, lub połączenie tych elementów;

- 2) „zainteresowani uczestnicy” oznaczają wierzycieli, w tym – w przypadku gdy ma to zastosowanie zgodnie z prawem krajowym – pracowników, lub grupy wierzycieli oraz – w przypadku gdy ma to zastosowanie zgodnie z prawem krajowym – udziałowców, na których, odpowiednio, roszczenia lub udziały plan restrukturyzacji bezpośrednio ma wpływ;
- 3) „udziałowiec” oznacza osobę, która posiada udział własnościowy w dłużniku lub w przedsiębiorstwie dłużnika, w tym akcjonariusza, w zakresie, w jakim osoba ta nie jest wierzycielem;
- 4) „wstrzymanie indywidualnych czynności egzekucyjnych” oznacza przyznane przez organ sądowy lub administracyjny lub zastosowane z mocy prawa czasowe zawieszenie przysługującego wierzycielowi prawa do egzekucji roszczenia wobec dłużnika oraz, w przypadku gdy tak przewidziano w prawie krajowym, wobec podmiotu trzeciego udzielającego zabezpieczenia, w kontekście postępowania sądowego, administracyjnego lub innego postępowania, lub prawa do zajęcia lub sprzedaży w trybie pozasądowym majątku lub przedsiębiorstwa dłużnika;
- 5) „umowa wzajemna podlegająca wykonaniu” oznacza umowę pomiędzy dłużnikiem a jednym lub większą liczbą wierzycieli, na mocy której strony mają jeszcze niewykonane zobowiązania w momencie przyznania lub zastosowania wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych;
- 6) „kryterium ochrony najlepszych interesów wierzycieli” oznacza kryterium, które jest spełnione, gdy żaden wierzyciel wyrażający sprzeciw nie znalazłby się w przypadku planu restrukturyzacji w gorszej sytuacji, niż ta, w jakiej taki wierzyciel znalazłby się w przypadku likwidacji – czy to w drodze stopniowej likwidacji, czy sprzedaży jako przedsiębiorstwa kontynuującego działalność – gdyby na mocy prawa krajowego zastosowano normalną kolejność zaspokajania w postępowaniu likwidacyjnym, albo w przypadku zastosowania drugiego najlepszego w kolejności scenariusza alternatywnego, gdyby plan restrukturyzacji nie został zatwierdzony;

- 7) „nowe finansowanie” oznacza każdą nową pomoc finansową zapewnioną przez istniejącego lub nowego wierzyciela w celu realizacji planu restrukturyzacji i która jest uwzględniona w tym planie restrukturyzacji;
- 8) „finansowanie przejściowe” oznacza każdą nową pomoc finansową zapewnianą przez istniejącego lub nowego wierzyciela, która obejmuje co najmniej pomoc finansową w okresie obowiązywania wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych, i która jest racjonalna i niezwłocznie konieczna, aby zapewnić kontynuowanie działalności przedsiębiorstwa dłużnika lub aby utrzymać lub zwiększyć wartość tego przedsiębiorstwa;
- 9) „przedsiębiorca” oznacza osobę fizyczną prowadzącą działalność handlową, gospodarczą, rzemieślniczą lub zawodową;
- 10) „całkowite umorzenie długów” oznacza uniemożliwienie egzekucji od przedsiębiorców ich niespłaconych zobowiązań podlegających umorzeniu lub umorzenie niespłaconych zobowiązań podlegających umorzeniu jako takich, w ramach postępowania, które mogłoby obejmować sprzedaż majątku lub plan spłaty wierzycieli, lub oba;
- 11) „plan spłaty wierzycieli” oznacza plan wypłat wierzycielom przez niewypłacalnego przedsiębiorcę określonych kwot w określonych terminach, lub okresowe przekazywanie wierzycielom pewnej części pozostającego do dyspozycji dochodu przedsiębiorcy w okresie wymaganym dla uzyskania umorzenia długów;

- 12) „nadzorca restrukturyzacyjny” oznacza każdą osobę lub podmiot powołane przez organ sądowy lub administracyjny do przeprowadzenia, w szczególności, jednego lub większej liczby następujących zadań:
- a) pomoc dłużnikowi lub wierzycielom w przygotowaniu lub negocjowaniu planu restrukturyzacji;
 - b) nadzór nad działalnością dłużnika podczas negocjacji dotyczących planu restrukturyzacji oraz przedkładanie sprawozdań organowi sądowemu lub administracyjnemu;
 - c) przejęcie częściowej kontroli nad majątkiem lub sprawami dłużnika podczas negocjacji.

2. Do celów niniejszej dyrektywy następujące pojęcia należy rozumieć zgodnie z definicją zawartą w prawie krajowym:

- a) niewypłacalność;
- b) prawdopodobieństwo niewypłacalności;
- c) mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa (zwane dalej „MŚP”).

Artykuł 3

Wczesne ostrzeżenie i dostęp do informacji

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby dłużnicy mieli dostęp do jednego lub większej liczby działających w sposób jasny i przejrzysty narzędzi wczesnego ostrzeżenia, które pozwalają wykryć okoliczności, które mogłyby prowadzić do pojawienia się prawdopodobieństwa niewypłacalności i które mogą zasygnalizować dłużnikowi konieczność podjęcia niezwłocznych działań.

Do celów akapitu pierwszego państwa członkowskie mogą korzystać z aktualnych technologii informatycznych do celów powiadomień i komunikacji internetowej.

2. Narzędzia wczesnego ostrzeżenia mogą obejmować:
 - a) mechanizmy alarmowe w przypadkach, gdy dłużnik nie dokonał określonych rodzajów płatności;
 - b) usługi doradcze świadczone przez organizacje publiczne lub prywatne;
 - c) zachęty w ramach prawa krajowego dla osób trzecich posiadających stosowne informacje dotyczące dłużnika, takich jak księgowi, organy podatkowe lub organy ds. zabezpieczenia społecznego, aby podmioty te sygnalizowały dłużnikowi niekorzystne zmiany.
3. Państwa członkowskie zapewniają, aby dłużnicy i przedstawiciele pracowników mieli dostęp do stosownych i aktualnych informacji dotyczących dostępności narzędzi wczesnego ostrzeżenia, a także postępowań i środków dotyczących restrukturyzacji i umorzenia długów.

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby informacje dotyczące dostępu do narzędzi wczesnego ostrzeżenia były dostępne online oraz aby informacje te były łatwo dostępne i przedstawione w sposób przyjazny dla użytkownika, w szczególności dla MŚP.
5. Państwa członkowskie mogą przewidzieć wsparcie dla przedstawicieli pracowników w zakresie oceny sytuacji ekonomicznej dłużnika.

TYTUŁ II

RAMY RESTRUKTURYZACJI ZAPOBIEGAWCZEJ

ROZDZIAŁ 1

Dostępność ram restrukturyzacji zapobiegawczej

Artykuł 4

Dostępność ram restrukturyzacji zapobiegawczej

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku gdy zachodzi prawdopodobieństwo niewypłacalności, dłużnicy mieli dostęp do ram restrukturyzacji zapobiegawczej, które pozwalają im przeprowadzić restrukturyzację, z myślą o zapobieżeniu niewypłacalności oraz zapewnieniu ich rentowności – bez uszczerbku dla innych rozwiązań pozwalających uniknąć niewypłacalności – a tym samym ochronie miejsc pracy i utrzymaniu prowadzonej przez siebie działalności.

2. Państwa członkowskie mogą przewidzieć, że dłużnicy, którzy zostali skazani za poważne naruszenia obowiązków w zakresie rachunkowości lub księgowości na mocy prawa krajowego, mają możliwość dostępu do ram restrukturyzacji zapobiegawczej jedynie po podjęciu przez dłużników odpowiednich środków w celu rozwiązania kwestii, które doprowadziły do skazania, z myślą o zapewnieniu wierzycielom niezbędnych informacji, które pozwolą im podjąć decyzję podczas negocjacji dotyczących restrukturyzacji.
3. Państwa członkowskie mogą utrzymać lub wprowadzić test rentowności na mocy prawa krajowego, pod warunkiem że taki test ma na celu wykluczenie dłużników, którzy nie mają szans na zapewnienie rentowności, oraz że może być on przeprowadzony bez szkody dla majątku dłużników.
4. Państwa członkowskie mogą ograniczyć liczbę przypadków, w których dłużnik może mieć dostęp w danym okresie do ram restrukturyzacji zapobiegawczej przewidzianych na podstawie niniejszej dyrektywy
5. Ramy restrukturyzacji zapobiegawczej przewidziane na podstawie niniejszej dyrektywy mogą obejmować jedno lub większą liczbę postępowań, środków lub przepisów, z których niektóre mogą być stosowane w kontekście pozasądowym, bez uszczerbku dla wszelkich innych ram restrukturyzacji na mocy prawa krajowego.

Państwa członkowskie zapewniają, aby takie ramy restrukturyzacji w spójny sposób przyznawały dłużnikom i zainteresowanym uczestnikom prawa i zabezpieczenia przewidziane w niniejszym tytule.

6. Państwa członkowskie mogą wprowadzić przepisy ograniczające zaangażowanie organu sądowego lub administracyjnego w ramach restrukturyzacji zapobiegawczej do przypadków, w których jest to konieczne i proporcjonalne, zapewniając jednocześnie, aby prawa wszelkich zainteresowanych uczestników i odpowiednich zainteresowanych podmiotów były zabezpieczone.

7. Ramy restrukturyzacji zapobiegawczej przewidziane na podstawie niniejszej dyrektywy są dostępne na wniosek dłużników.
8. Państwa członkowskie mogą także przewidzieć, że ramy restrukturyzacji zapobiegawczej przewidziane na podstawie niniejszej dyrektywy są dostępne na wniosek wierzycieli i przedstawicieli pracowników, z zastrzeżeniem zgody dłużnika. Państwa członkowskie mogą ograniczyć ten wymóg uzyskania zgody dłużnika do przypadków, gdy dłużnikami są MŚP.

ROZDZIAŁ 2

Ułatwianie negocjacji

dotyczących planów restrukturyzacji zapobiegawczej

Artykuł 5

Dłużnik sprawujący zarząd własny

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby dłużnicy korzystający z postępowań dotyczących restrukturyzacji zapobiegawczej zachowywali całkowitą, lub przynajmniej częściową, kontrolę nad swoim majątkiem i nad bieżącą działalnością swojego przedsiębiorstwa.
2. W razie konieczności decyzję o powołaniu przez organ sądowy lub administracyjny nadzorcy restrukturyzacyjnego podejmuje się indywidualnie dla każdego przypadku, z wyjątkiem określonych okoliczności, w których państwa członkowskie mogą wymagać obowiązkowego powołania takiego nadzorcy w każdym przypadku.

3. Państwa członkowskie przewidują powołanie nadzorcy restrukturyzacyjnego, w celu pomocy dłużnikowi i wierzycielom w negocjowaniu i sporządzeniu planu, co najmniej w następujących przypadkach:
- a) gdy ogólne wstrzymanie indywidualnych czynności egzekucyjnych, zgodnie z art. 6 ust. 3, zostało przyznane przez organ sądowy lub administracyjny i organ zadecydował, że taki nadzorca jest niezbędny, aby zabezpieczyć interes stron;
 - b) gdy plan restrukturyzacji wymaga zatwierdzenia przez organ sądowy lub administracyjny wbrew sprzeciwowi grupy wierzycieli, zgodnie z art. 11; lub
 - c) gdy występuje o to dłużnik lub większość wierzycieli, pod warunkiem że w tym ostatnim przypadku koszt związany z nadzorcą zostanie pokryty przez wierzycieli.

Artykuł 6

Wstrzymanie indywidualnych czynności egzekucyjnych

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby dłużnicy mogli korzystać ze wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych, aby pomóc w negocjowaniu planu restrukturyzacji w ramach restrukturyzacji zapobiegawczej.

Państwa członkowskie mogą przewidzieć, że organy sądowe lub administracyjne mogą odmówić przyznania wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych w przypadku gdy nie jest ono konieczne lub w przypadku gdy nie służyłoby ono osiągnięciu celu określonego w akapicie pierwszym.

2. Bez uszczerbku dla ust. 4 i 5 państwa członkowskie zapewniają, aby wstrzymanie indywidualnych czynności egzekucyjnych mogło dotyczyć wszystkich rodzajów roszczeń, w tym wierzytelności zabezpieczonych i wierzytelności uprzywilejowanych.
3. Państwa członkowskie mogą przewidzieć, że wstrzymanie indywidualnych czynności egzekucyjnych może być ogólne, obejmujące wszystkich wierzycieli, lub może być ograniczone do jednego lub większej liczby pojedynczych wierzycieli lub kategorii wierzycieli.

W przypadku gdy wstrzymanie indywidualnych czynności egzekucyjnych ma charakter ograniczony, ma ono zastosowanie wyłącznie do wierzycieli, którzy zostali poinformowani o negocjacjach dotyczących planu restrukturyzacji, o których mowa w ust. 1, lub o wstrzymaniu, zgodnie z prawem krajowym.

4. Państwa członkowskie mogą, w ściśle określonych okolicznościach, wyłączyć niektóre roszczenia lub kategorie roszczeń z zakresu wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych w przypadku gdy takie wyłączenie jest należycie uzasadnione oraz gdy:
 - a) jest mało prawdopodobne, aby egzekucja zagroziła restrukturyzacji przedsiębiorstwa; lub
 - b) wierzyciele tych roszczeń zostaliby pokrzywdzeni wskutek wstrzymania czynności egzekucyjnych.
5. Ust. 2 nie ma zastosowania do roszczeń pracowników.

Na zasadzie odstępstwa od akapitu pierwszego państwa członkowskie mogą stosować ust. 2 do roszczeń pracowników jeżeli państwa członkowskie zapewniają, oraz w zakresie, w jakim zapewniają, gwarancję spłaty takich roszczeń w ramach restrukturyzacji zapobiegawczej na podobnym poziomie ochrony.

6. Pierwotny okres wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych jest ograniczony do maksymalnie czterech miesięcy.
7. Niezależnie od ust. 6 państwa członkowskie mogą pozwolić organom sądowym lub administracyjnym na przedłużenie okresu wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych lub do przyznania nowego okresu wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych, na wniosek dłużnika, wierzyciela lub, w stosownych przypadkach, nadzorcy restrukturyzacyjnego. Takie przedłużenie lub nowe wstrzymanie indywidualnych czynności egzekucyjnych przyznaje się tylko w ściśle określonych okolicznościach, gdy takie przedłużenie lub nowe wstrzymanie są należycie uzasadnione, na przykład gdy:
 - a) poczyniono odpowiednie postępy w negocjacjach dotyczących planu restrukturyzacji;
 - b) dalsze wstrzymanie indywidualnych czynności egzekucyjnych nie powoduje niesprawiedliwego traktowania praw lub interesów któregośkolwiek z zainteresowanych uczestników; lub
 - c) nie doszło jeszcze do wszczęcia wobec dłużnika postępowania upadłościowego, które mogłoby zakończyć się likwidacją dłużnika na mocy prawa krajowego.
8. Łączny okres wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych, włącznie z przedłużeniami i wznowieniami, nie może przekraczać dwunastu miesięcy.

W przypadku gdy państwa członkowskie dokonały wyboru wdrożenia niniejszej dyrektywy w drodze jednego lub większej liczby postępowań lub środków, które nie spełniają warunków dotyczących powiadamiania zgodnie z załącznikiem A do rozporządzenia 2015/848, łączny okres wstrzymania czynności egzekucyjnych w ramach takich postępowań nie może przekraczać czterech miesięcy, jeśli główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika został przeniesiony do innego państwa członkowskiego w okresie trzech miesięcy przed złożeniem wniosku o wszczęcie postępowania dotyczącego restrukturyzacji zapobiegawczej.

9. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy sądowe lub administracyjne mogły uchylić wstrzymanie indywidualnych czynności egzekucyjnych w następujących sytuacjach:
- a) wstrzymanie nie spełnia już celu wsparcia negocjacji dotyczących planu restrukturyzacji, na przykład gdy okaże się, że kontynuowania negocjacji nie popiera taka część wierzycieli, która - zgodnie z prawem krajowym - mogłaby zapobiec przyjęciu planu restrukturyzacji;
 - b) na wniosek dłużnika lub nadzorcy restrukturyzacyjnego;
 - c) w przypadku gdy tak przewidziano w prawie krajowym – jeżeli jeden lub większa liczba wierzycieli lub jedna lub większa liczba grup wierzycieli są lub byłiby pokrzywdzeni wskutek wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych; lub
 - d) w przypadku gdy tak przewidziano w prawie krajowym – jeżeli wstrzymanie czynności egzekucyjnych prowadzi do niewypłacalności wierzyciela.

Państwa członkowskie mogą ograniczyć uprawnienie, zgodnie z akapitem pierwszym, do uchylania wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych do sytuacji, w których wierzyciele nie mieli możliwości bycia wysłuchanymi, zanim wstrzymanie zaczęło obowiązywać lub zanim organ sądowy lub administracyjny przyznał przedłużenie okresu wstrzymania.

Państwa członkowskie mogą przewidzieć okres minimalny, nieprzekraczający okresu, o którym mowa w ust. 6, w którym nie można uchylić wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych.

Artykuł 7

Skutki wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych

1. W przypadku gdy obowiązek dłużnika, przewidziany w prawie krajowym, złożenia wniosku o wszczęcie postępowania upadłościowego, które mogłoby zakończyć się likwidacją dłużnika, powstaje w okresie wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych, obowiązek ten zawiesza się na okres tego wstrzymania.
2. Wstrzymanie indywidualnych czynności egzekucyjnych zgodnie z art. 6 zawiesza, na wniosek jednego lub większej liczby wierzycieli, na okres wstrzymania, wszczęcie postępowania upadłościowego, które mogłoby zakończyć się likwidacją dłużnika.
3. Państwa członkowskie mogą odstąpić od stosowania ust. 1 i 2 w sytuacjach, gdy dłużnik nie jest w stanie spłacać swoich długów w terminie ich wymagalności. W takich przypadkach państwa członkowskie zapewniają, aby organ sądowy lub administracyjny mógł podjąć decyzję o utrzymaniu korzyści związanych ze wstrzymaniem indywidualnych czynności egzekucyjnych, jeżeli, biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, wszczęcie postępowania upadłościowego, które mogłoby zakończyć się likwidacją dłużnika, nie byłoby zgodne z ogólnym interesem wierzycieli.

4. Państwa członkowskie przewidują przepisy uniemożliwiające wierzycielom, których dotyczy wstrzymanie czynności egzekucyjnych, wstrzymywanie się z wykonaniem lub rozwiązywanie, przyspieszenie wykonania lub w jakikolwiek inny sposób dokonywać zmian podstawowych umów wzajemnych podlegających wykonaniu ze szkodą dla dłużnika, w odniesieniu do długów, które powstały przed wstrzymaniem czynności egzekucyjnych, wyłącznie z powodu faktu, że długi te nie zostały spłacone przez dłużnika. Przez podstawowe umowy wzajemne podlegające wykonaniu rozumie się umowy wzajemne podlegające wykonaniu, które są niezbędne do kontynuowania bieżącej działalności przedsiębiorstwa, w tym umowy dotyczących dostaw, których zawieszenie doprowadziłoby do zastoju w działalności dłużnika.

Akapit pierwszy nie uniemożliwia państwom członkowskim zapewnienia takim wierzycielom odpowiednich zabezpieczeń, aby zapobiec pokrzywdzeniu takich wierzycieli w wyniku zastosowania tego akapitu.

Państwa członkowskie mogą przewidzieć, że niniejszy ustęp ma zastosowanie także do umów wzajemnych podlegających wykonaniu, innych niż podstawowe.

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby wierzyciele nie mogli wstrzymywać się z wykonaniem, rozwiązywać, przyspieszać wykonania lub w jakikolwiek inny sposób zmieniać umów wzajemnych podlegających wykonaniu ze szkodą dla dłużnika na mocy klauzuli umownej przewidującej takie środki, wyłącznie z powodu:
- a) wystąpienia z wnioskiem o wszczęcie postępowania dotyczącego restrukturyzacji zapobiegawczej;
 - b) wystąpienia z wnioskiem o wstrzymanie indywidualnych czynności egzekucyjnych;

- c) wszczęcia postępowania dotyczącego restrukturyzacji zapobiegawczej; lub
- d) przyznania wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych jako takiego.

6. Państwa członkowskie mogą przewidzieć, że wstrzymanie indywidualnych czynności egzekucyjnych nie ma zastosowania do uzgodnień dotyczących kompensowania sald, w tym uzgodnień dotyczących kompensowania upadłościowego, na rynkach finansowych, energetycznych i towarowych, nawet w okolicznościach, gdy nie ma zastosowania art. 31 ust. 1, jeśli takie uzgodnienia podlegają wykonaniu na mocy krajowego prawa upadłości. Wstrzymanie czynności egzekucyjnych ma jednak zastosowanie do egzekucji przez wierzyciela roszczenia wobec dłużnika, które wynika z realizacji uzgodnienia dotyczącego kompensowania sald.

Akapit pierwszy nie ma zastosowania do umów na dostawę towarów, usług lub energii niezbędnych dla działalności przedsiębiorstwa dłużnika, chyba że takie umowy mają postać kontraktu giełdowego będącego przedmiotem obrotu na giełdzie lub innym rynku, który to kontrakt można w każdym momencie zastąpić zgodnie z bieżącą wartością rynkową.

7. Państwa członkowskie zapewniają, aby samo wygaśnięcie wstrzymania indywidualnych czynności egzekucyjnych bez przyjęcia planu restrukturyzacji nie powodowało wszczęcia postępowania upadłościowego, które mogłoby zakończyć się likwidacją dłużnika, chyba że spełnione są inne określone w prawie krajowym warunki wszczęcia takiego postępowania.

ROZDZIAŁ 3

Plany restrukturyzacji

Artykuł 8

Treść planów restrukturyzacji

1. Państwa członkowskie wymagają, aby plany restrukturyzacji przedkładane do przyjęcia zgodnie z art. 9, lub przedkładane organowi sądowemu lub administracyjnemu do zatwierdzenia zgodnie z art. 10, zawierały co najmniej następujące informacje:
 - a) dane identyfikujące dłużnika;
 - b) aktywa i pasywa dłużnika w momencie przedkładania planu restrukturyzacji, w tym wartość aktywów, opis sytuacji ekonomicznej dłużnika i położenia pracowników, oraz opis przyczyn i skali trudności dłużnika;
 - c) zainteresowani uczestnicy, których wymienia się indywidualnie lub opisuje według kategorii długów, zgodnie z prawem krajowym, a także ich roszczenia lub udziały objęte planem restrukturyzacji;
 - d) w stosownych przypadkach – grupy, na które podzielono zainteresowanych uczestników, w celu przyjęcia planu restrukturyzacji, oraz odpowiednie wartości roszczeń i udziałów każdej grupy;

- e) w stosownych przypadkach – strony, których plan restrukturyzacji nie dotyczy, i które wymienia się indywidualnie lub opisuje według kategorii długów, zgodnie z prawem krajowym, wraz z opisem powodów, dlaczego proponuje się, aby plan ich nie dotyczył;
- f) w stosownych przypadkach – dane identyfikujące nadzorcy restrukturyzacyjnego;
- g) warunki planu restrukturyzacji, w tym w szczególności:
 - (i) wszelkie proponowane środki restrukturyzacji, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1;
 - (ii) w stosownych przypadkach – proponowany okres trwania wszelkich proponowanych środków restrukturyzacji;
 - (iii) ustalenia dotyczące informowania przedstawicieli pracowników i przeprowadzania z nimi konsultacji zgodnie z prawem Unii i prawem krajowym;
 - (iv) w stosownych przypadkach – ogólne skutki w zakresie zatrudnienia, na przykład zwolnienia, organizacja pracy w zmniejszonym wymiarze czasu lub podobne skutki;
 - (v) szacowane przepływy finansowe dłużnika, jeżeli tak przewiduje prawo krajowe; oraz
 - (vi) wszelkie nowe finansowanie przewidywane w ramach planu restrukturyzacji oraz powody, dla których nowe finansowanie jest niezbędne do realizacji tego planu;

h) uzasadnienie, w którym wyjaśnia się, dlaczego istnieje racjonalna szansa na to, że plan restrukturyzacji zapobiegnie niewypłacalności dłużnika i zapewni rentowność jego przedsiębiorstwa, w tym warunki wstępne niezbędne dla powodzenia planu. Państwa członkowskie mogą wymagać sporządzenia lub zatwierdzenia uzasadnienia przez eksperta zewnętrznego lub przez nadzorcę restrukturyzacyjnego, jeżeli taki nadzorca został powołany.

2. Państwa członkowskie udostępniają online kompleksową listę kontrolną dla planów restrukturyzacji, dostosowaną do potrzeb MŚP. Lista kontrolna zawiera praktyczne wskazówki dotyczące sposobu opracowania planu restrukturyzacji zgodnie z prawem krajowym.

Listę kontrolną udostępnia się w języku urzędowym lub językach urzędowych państwa członkowskiego. Państwa członkowskie rozważają udostępnienie listy kontrolnej w co najmniej jednym innym języku, w szczególności w języku używanym w międzynarodowym obrocie gospodarczym.

Artykuł 9

Przyjęcie planów restrukturyzacji

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby bez względu na to, kto występuje z wnioskiem o postępowanie dotyczące restrukturyzacji zapobiegawczej zgodnie z art. 4, dłużnicy mieli prawo przedłożyć plan restrukturyzacji zainteresowanym uczestnikom do przyjęcia.

Państwa członkowskie mogą również przewidzieć, że wierzyciele i nadzorcy restrukturyzacyjni mają prawo przedkładania planów restrukturyzacji oraz przewidują warunki ich przedkładania.

2. Państwa członkowskie zapewniają zainteresowanym uczestnikom prawo do głosowania w sprawie przyjęcia planu restrukturyzacji.

Strony, których plan restrukturyzacji nie dotyczy, nie mają prawa do głosowania w sprawie przyjęcia tego planu.

3. Niezależnie od ust. 2 państwa członkowskie mogą wyłączyć z zakresu prawa do głosowania następujące grupy:

- a) udziałowcy;
- b) wierzyciele, których roszczenia mają niższy stopień uprzywilejowania niż roszczenia zwykłych wierzycieli niezabezpieczonych w przypadku zastosowania normalnej kolejności zaspokajania w postępowaniu likwidacyjnym; lub
- c) wszelkie strony powiązane z dłużnikiem lub przedsiębiorstwem dłużnika, gdy na mocy prawa krajowego zachodzi konflikt interesów.

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby zainteresowani uczestnicy byli traktowani jako odrębne grupy, które odzwierciedlają wystarczającą wspólnotę interesów na podstawie sprawdzalnych kryteriów, zgodnie z prawem krajowym. Tworzy się odrębne grupy do celów przyjęcia planu restrukturyzacji co najmniej dla wierzytelności zabezpieczonych i niezabezpieczonych.

Państwa członkowskie mogą również przewidzieć utworzenie odrębnej grupy dla roszczeń pracowników.

Państwa członkowskie mogą przewidzieć, że dłużnicy będący MŚP mogą zdecydować o nietraktowaniu zainteresowanych uczestników jako odrębnych grup.

Państwa członkowskie wprowadzają odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby tworzenie grup przebiegało w sposób uwzględniający w szczególności ochronę wierzycieli wymagających szczególnego traktowania, takich jak mali dostawcy.

5. Prawa do głosowania i tworzenie grup podlegają weryfikacji przez organ sądowy lub administracyjny po przedłożeniu wniosku o zatwierdzenie planu restrukturyzacji.

Państwa członkowskie mogą wymagać, aby organ sądowy lub administracyjny weryfikował i zatwierdzał prawa do głosowania i tworzenie grup na etapie wcześniejszym, niż etap, o którym mowa w ustępie pierwszym.

6. Plan restrukturyzacji zostaje przyjęty przez zainteresowanych uczestników, pod warunkiem że uzyska poparcie większości ustalonej na podstawie kwoty ich roszczeń lub wartości udziałów w każdej grupie. Państwa członkowskie mogą dodatkowo wymagać uzyskania większości ustalonej na podstawie liczby zainteresowanych uczestników w każdej grupie.

Państwa członkowskie określają większości wymagane do przyjęcia planu restrukturyzacji. Większości te nie mogą przekraczać 75 % kwoty roszczeń lub wartości udziałów w każdej grupie lub, w stosownych przypadkach, 75 % liczby zainteresowanych uczestników w każdej grupie.

7. Niezależnie od ust. 2–6 państwa członkowskie mogą przewidzieć, że formalne głosowanie w sprawie przyjęcia planu restrukturyzacji może zostać zastąpione porozumieniem z wymaganą większością.

Artykuł 10

Zatwierdzenie planów restrukturyzacji

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby co najmniej następujące plany restrukturyzacji były wiążące dla stron tylko wówczas, gdy zostały zatwierdzone przez organ sądowy lub administracyjny:
 - a) plany restrukturyzacji, które mają wpływ na roszczenia lub udziały zainteresowanych uczestników wyrażających sprzeciw;
 - b) plany restrukturyzacji przewidujące nowe finansowanie;
 - c) plany restrukturyzacji, które wiążą się z utratą ponad 25 % miejsc pracy, jeżeli na taką utratę zezwala prawo krajowe.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby warunki, na jakich plan restrukturyzacji może zostać zatwierdzony przez organ sądowy lub administracyjny, były jasno określone i obejmowały co najmniej następujące wymogi:
 - a) plan restrukturyzacji przyjęto zgodnie z art. 9;
 - b) wierzyciele, których łączy wystarczająca wspólnota interesów, należący do tej samej grupy, są traktowani równo oraz w sposób proporcjonalny do ich roszczenia;
 - c) o planie restrukturyzacji powiadomiono zgodnie z prawem krajowym wszystkich zainteresowanych uczestników;
 - d) w przypadku gdy istnieją wierzyciele wyrażający sprzeciw, plan restrukturyzacji spełnia kryterium ochrony najlepszych interesów wierzycieli;

- e) w stosownych przypadkach, wszelkie nowe finansowanie jest niezbędne do realizacji planu restrukturyzacji i nie powoduje niesprawiedliwego traktowania interesów wierzycieli.

Zgodność z akapitem pierwszym lit. d) jest weryfikowana przez organ sądowy lub administracyjny tylko wówczas, gdy plan restrukturyzacji jest kwestionowany na tej podstawie.

- 3. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy sądowe lub administracyjne mogły odmówić zatwierdzenia planu restrukturyzacji w sytuacji, gdyby nie stwarzał on racjonalnych szans na zapobieżenie niewypłacalności dłużnika lub zapewnienie rentowności przedsiębiorstwa.
- 4. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku gdy wymagane jest zatwierdzenie planu restrukturyzacji przez organ sądowy lub administracyjny, aby stał się on wiążący, stosowna decyzja była podejmowana w sposób efektywny w celu zapewnienia szybkiego rozpatrzenia tej kwestii.

Artykuł 11

Zatwierdzenie planu restrukturyzacji wbrew sprzeciwowi grupy wierzycieli

- 1. Państwa członkowskie zapewniają, aby plan restrukturyzacji, który nie został zaaprobowany przez zainteresowanych uczestników, jak przewiduje art. 9 ust. 6, w każdej grupie dysponującej prawem do głosowania, mógł zostać zatwierdzony przez organ sądowy lub administracyjny na wniosek dłużnika lub za zgodą dłużnika, oraz mógł stać się wiążący dla grup dysponujących prawem do głosowania i wyrażających sprzeciw, w przypadku gdy ten plan restrukturyzacji spełnia co najmniej następujące warunki:
 - a) jest zgodny z art. 10 ust. 2 i 3;

- b) został zaaprobowany przez:
- (i) większość grup zainteresowanych uczestników dysponujących prawem do głosowania, pod warunkiem że co najmniej jedna z tych grup to grupa wierzycieli zabezpieczonych lub grupa uprzywilejowana w stosunku do grupy zwykłych wierzycieli niezabezpieczonych; lub - jeśli ten warunek nie zostanie spełniony,
 - (ii) co najmniej jedną grupę zainteresowanych uczestników dysponującą prawem do głosowania lub, w przypadku gdy tak przewidziano w prawie krajowym, stron, które doznały uszczerbku, inną niż grupa udziałowców lub jakakolwiek inna grupa, która na podstawie wyceny dłużnika jako przedsiębiorstwa kontynuującego działalność nie otrzymałaby jakichkolwiek płatności ani nie zachowałaby jakichkolwiek udziałów, lub, w przypadku gdy tak przewidziano w prawie krajowym, można by racjonalnie domniemywać, że nie otrzymałaby jakichkolwiek płatności ani nie zachowałaby jakichkolwiek udziałów, gdyby zastosowano normalną kolejność zaspokajania w postępowaniu likwidacyjnym na mocy prawa krajowego;
- c) zapewnia, aby wyrażające sprzeciw grupy zainteresowanych wierzycieli dysponujące prawem do głosowania były traktowane co najmniej równie korzystnie jak każda inna grupa o takim samym stopniu uprzywilejowania i bardziej korzystnie niż jakakolwiek inna grupa o niższym stopniu uprzywilejowania; oraz
- d) żadna z grup zainteresowanych uczestników nie może na podstawie planu restrukturyzacji otrzymać lub zachować więcej niż pełna kwota swoich roszczeń lub udziałów.

Na zasadzie odstępstwa od akapitu pierwszego państwa członkowskie mogą ograniczyć wymóg uzyskania zgody dłużnika do przypadków, w których dłużnikami są MŚP.

Państwa członkowskie mogą zwiększyć minimalną liczbę grup zainteresowanych uczestników lub, w przypadku gdy tak przewidziano w prawie krajowym, stron, które doznały uszczerbku, których zgoda jest wymagana do zaaprobowania planu zgodnie z lit. b) ppkt (ii) akapitu pierwszego;

2. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 lit. c) państwa członkowskie mogą przewidzieć, że wyrażająca sprzeciw grupa zainteresowanych wierzycieli dysponująca prawem do głosowania jest w pełni zaspakajana w drodze zastosowania tych samych lub równoważnych środków, w przypadku gdy mniej uprzywilejowana grupa ma otrzymać jakąkolwiek płatność lub zachować jakiegokolwiek udziały na podstawie planu restrukturyzacji.

Państwa członkowskie mogą utrzymać lub wprowadzić przepisy przewidujące odstępstwa od akapitu pierwszego, w przypadku gdy są one konieczne do osiągnięcia celów planu restrukturyzacji oraz w przypadku gdy plan ten nie powoduje niesprawiedliwego traktowania praw lub interesów któregokolwiek z zainteresowanych uczestników.

Artykuł 12

Udziałowcy

1. W przypadku gdy państwa członkowskie wyłączają udziałowców ze stosowania art. 9–11, zapewniają w drodze innych środków, aby udziałowcy ci nie mogli bezzasadnie uniemożliwiać lub utrudniać przyjęcia i zatwierdzenia planu restrukturyzacji.
2. Państwa członkowskie zapewniają także, aby udziałowcy nie mogli bezzasadnie uniemożliwiać lub utrudniać realizacji planu restrukturyzacji.

3. Na mocy niniejszego artykułu państwa członkowskie mogą dostosować znaczenie pojęcia bezzasadnego uniemożliwiania i utrudniania, aby uwzględnić między innymi: czy dłużnik jest MŚP czy dużym przedsiębiorstwem; proponowane środki restrukturyzacyjne mające wpływ na prawa udziałowców; rodzaj udziałowca; czy dłużnik jest osobą prawną czy fizyczną; lub czy wspólnicy w spółce mają ograniczoną czy nieograniczoną odpowiedzialność.

Artykuł 13

Pracownicy

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby ramy restrukturyzacji zapobiegawczej nie miały wpływu na indywidualne i zbiorowe prawa pracownicze, wynikające z unijnego i krajowego prawa pracy, takie jak:
- a) prawo do negocjacji zbiorowych i działań zbiorowych; oraz
 - b) prawo do informacji i konsultacji zgodnie z dyrektywą 2002/14/WE i dyrektywą 2009/38/WE, w szczególności:
 - (i) informowanie przedstawicieli pracowników o rozwoju i prawdopodobnym rozwoju działalności przedsiębiorstwa lub zakładu oraz ich sytuacji ekonomicznej, umożliwiając im przedstawienie dłużnikowi obaw dotyczących sytuacji przedsiębiorstwa oraz w odniesieniu do potrzeby rozważenia zastosowania mechanizmów restrukturyzacji;

- (ii) informowanie przedstawicieli pracowników o każdym postępowaniu dotyczącym restrukturyzacji zapobiegawczej, które mogłoby wpłynąć na zatrudnienie, na przykład na zdolność pracowników do odzyskania ich wynagrodzeń i wszelkich przyszłych płatności, w tym wypłat związanych z pracowniczymi programami emerytalnymi;
 - (iii) informowanie przedstawicieli pracowników o planach restrukturyzacji oraz konsultowanie się z nimi w tej sprawie, zanim plany restrukturyzacji zostaną przedłożone do przyjęcia zgodnie z art. 9, lub do zatwierdzenia przez organ sądowy lub administracyjny zgodnie z art. 10;
- c) prawa zagwarantowane na mocy dyrektyw 98/59/WE, 2001/23/WE i 2008/94/WE.

2. W przypadku gdy plan restrukturyzacji obejmuje środki prowadzące do zmian w organizacji pracy lub w stosunkach umownych z pracownikami, środki te są zatwierdzane przez tych pracowników, jeżeli prawo krajowe lub układy zbiorowe przewidują takie zatwierdzenie w takich przypadkach.

Artykuł 14

Wycena przez organ sądowy lub administracyjny

1. Organ sądowy lub administracyjny podejmuje decyzję w sprawie wyceny przedsiębiorstwa dłużnika tylko wtedy, gdy plan restrukturyzacji został zakwestionowany przez wyrażającego sprzeciw zainteresowanego uczestnika na podstawie:
 - a) zarzutu naruszenia kryterium ochrony najlepszych interesów wierzycieli na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 6; albo
 - b) zarzutu naruszenia warunków zatwierdzenia planu restrukturyzacji wbrew sprzeciwowi grupy wierzycieli na podstawie art. 11 ust. 1 lit. b) ppkt (ii).
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby do celów podjęcia decyzji o wycenie zgodnie z ust. 1 organy sądowe lub administracyjne mogły powołać lub wysłuchać opinii biegłych o odpowiednich kwalifikacjach.
3. Do celów ust. 1 państwa członkowskie zapewniają, aby wyrażający sprzeciw zainteresowany uczestnik mógł wnieść skargę do organu sądowego lub administracyjnego odpowiedzialnego za zatwierdzenie planu restrukturyzacji.

Państwa członkowskie mogą przewidzieć, że taka skarga może być wnoszona w ramach odwołania od decyzji w sprawie zatwierdzenia planu restrukturyzacji.

Artykuł 15
Skutki planów restrukturyzacji

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby plany restrukturyzacji zatwierdzone przez organ sądowy lub administracyjny były wiążące dla wszystkich zainteresowanych uczestników wymienionych lub opisanych zgodnie z art. 8 ust. 1 lit. c).
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby plan restrukturyzacji nie miał wpływu na wierzycieli, którzy nie są zaangażowani w jego przyjęcie na podstawie prawa krajowego.

Artykuł 16
Odwołania

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby każde odwołanie przewidziane na mocy prawa krajowego od decyzji w sprawie zatwierdzenia lub odrzucenia planu restrukturyzacji wydanej przez organ sądowy było wnoszone do sądu wyższej instancji.

Państwa członkowskie zapewniają, aby odwołanie od decyzji w sprawie zatwierdzenia lub odrzucenia planu restrukturyzacji wydanej przez organ administracyjny było wnoszone do organu sądowego.
2. Odwołania rozstrzyga się w sposób efektywny w celu zapewnienia szybkiego rozpatrzenia.

3. Odwołanie od decyzji zatwierdzającej plan restrukturyzacji nie powoduje skutków zawieszających w odniesieniu do wykonania tego planu.

Na zasadzie odstępstwa od akapitu pierwszego państwa członkowskie mogą przewidzieć, że organy sądowe mogą zawiesić wykonanie planu restrukturyzacji lub jego części, w przypadku gdy jest to konieczne i właściwe dla zabezpieczenia interesów strony.

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku gdy odwołanie zgodnie z ust. 3 zostało uwzględnione, organ sądowy mógł:

- a) uchylić plan restrukturyzacji; albo
- b) zatwierdzić plan restrukturyzacji – ze zmianami, w przypadku gdy tak przewidziano w prawie krajowym, albo bez zmian.

Państwa członkowskie mogą przewidzieć, że w przypadku gdy plan zostanie zatwierdzony na mocy akapitu pierwszego lit. b), przyznawane jest odszkodowanie każdej stronie, która poniosła straty pieniężne i której odwołanie zostało uwzględnione.

ROZDZIAŁ 4

Ochrona nowego finansowania, finansowania przejściowego oraz innych transakcji związanych z restrukturyzacją

Artykuł 17

Ochrona nowego finansowania i finansowania przejściowego

1. Państwa członkowskie zapewniają należytą ochronę nowego finansowania i finansowania przejściowego. W przypadku jakiegokolwiek późniejszego ogłoszenia upadłości dłużnika, co najmniej:
 - a) nowe finansowanie i finansowanie przejściowe nie może być uznane za bezskuteczne, nieważne lub niepodlegające wykonaniu; oraz
 - b) podmioty zapewniające takie finansowanie nie ponoszą odpowiedzialności cywilnej, administracyjnej ani karnej z tego powodu, że finansowanie takie wiąże się ze szkodą dla ogółu wierzycieli, chyba że obecne są inne dodatkowe przesłanki przewidziane w prawie krajowym.
2. Państwa członkowskie mogą przewidzieć, że ust. 1 ma zastosowanie do nowego finansowania wyłącznie wtedy, gdy plan restrukturyzacji został zatwierdzony przez organ sądowy lub administracyjny, oraz do finansowania przejściowego, które było przedmiotem kontroli ex ante.
3. Państwa członkowskie mogą wyłączyć ze stosowania ust. 1 finansowanie przejściowe, które zostało przyznane po tym, jak dłużnik stał się niezdolny do spłacania swoich długów w terminie ich wymagalności.

4. Państwa członkowskie mogą przewidzieć, że w związku z późniejszym postępowaniem upadłościowym podmioty zapewniające nowe finansowanie lub finansowanie przejściowe są uprawnione do otrzymania płatności z pierwszeństwem wobec innych wierzycieli, których roszczenia byłyby w przeciwnym razie tak samo lub bardziej uprzywilejowane.

Artykuł 18

Ochrona innych transakcji związanych z restrukturyzacją

1. Bez uszczerbku dla art. 17 państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku jakiegokolwiek późniejszego ogłoszenia upadłości dłużnika transakcje, które są racjonalne i niezwłocznie konieczne do negocjowania planu restrukturyzacji, nie mogły zostać uznane za bezskuteczne, nieważne lub niepodlegające wykonaniu z tego powodu, że takich transakcji dokonano ze szkodą dla ogółu wierzycieli, chyba że obecne są inne dodatkowe przesłanki przewidziane w prawie krajowym.
2. Państwa członkowskie mogą przewidzieć, że ust. 1 ma zastosowanie wyłącznie do przypadków, w których plan został zatwierdzony przez organ sądowy lub administracyjny lub w których takie transakcje były przedmiotem kontroli ex ante.
3. Państwa członkowskie mogą wyłączyć ze stosowania ust. 1 transakcje, które zostały dokonane po tym, jak dłużnik stał się niezdolny do spłacania swoich długów w terminie ich wymagalności.
4. Transakcje, o których mowa w ust. 1, obejmują co najmniej:
 - a) zapłatę honorariów i kosztów z tytułu negocjowania, przyjęcia lub zatwierdzenia planu restrukturyzacji;

- b) zapłatę honorariów i kosztów z tytułu profesjonalnego doradztwa ściśle związanego z restrukturyzacją;
- c) zapłatę wynagrodzenia pracowników za już wykonaną pracę bez uszczerbku dla innych form ochrony przewidzianych w prawie Unii lub prawie krajowym;
- d) wszelkie płatności i wypłaty dokonane w ramach prowadzenia zwykłej działalności, inne niż te, o których mowa w lit. a)-c).

5. Bez uszczerbku dla art. 17 państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku jakiegokolwiek późniejszego ogłoszenia upadłości dłużnika transakcje, które są racjonalne i niezwłocznie konieczne do realizacji planu restrukturyzacji i które są dokonywane zgodnie z planem restrukturyzacji zatwierdzonym przez organ sądowy lub administracyjny, nie mogły zostać uznane za bezskuteczne, nieważne lub niepodlegające wykonaniu z tego powodu, że takich transakcji dokonano ze szkodą dla ogółu wierzycieli, chyba że obecne są inne dodatkowe przesłanki przewidziane w prawie krajowym.

ROZDZIAŁ 5

Obowiązki kadry kierowniczej

Artykuł 19

Obowiązki kadry kierowniczej w przypadku prawdopodobieństwa niewypłacalności

Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku gdy zachodzi prawdopodobieństwo niewypłacalności, kadra kierownicza należycie uwzględniła co najmniej następujące aspekty:

- a) interesy wierzycieli, udziałowców i innych zainteresowanych podmiotów;
- b) potrzebę podjęcia kroków w celu uniknięcia niewypłacalności; oraz
- c) potrzebę unikania działań, które celowo lub w wyniku rażącego zaniedbania zagrażają rentowności przedsiębiorstwa.

TYTUŁ III

UMORZENIE DŁUGÓW

ORAZ ZAKAZ PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI

Artykuł 20

Dostęp do umorzenia długów

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby niewypłacalni przedsiębiorcy mieli dostęp do co najmniej jednego rodzaju postępowania, które może prowadzić do całkowitego umorzenia długów zgodnie z niniejszą dyrektywą.

Państwa członkowskie mogą wymagać zaprzestania prowadzenia działalności handlowej, gospodarczej, rzemieślniczej lub zawodowej, której dotyczą długi niewypłacalnego przedsiębiorcy.

2. Państwa członkowskie, w których warunkiem całkowitego umorzenia długów jest częściowa spłata długu przez przedsiębiorcę, zapewniają, aby obowiązek spłaty związany z tym warunkiem był uzależniony od indywidualnej sytuacji przedsiębiorcy, a w szczególności aby był proporcjonalny do podlegającego zajęciu lub pozostającego do dyspozycji dochodu i majątku przedsiębiorcy w okresie wymaganym dla uzyskania umorzenia długów oraz uwzględniał słuszne interesy wierzycieli.
3. Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorcy, których długi zostały umorzone, mogli korzystać z krajowych ram zapewniających wsparcie dla przedsiębiorstw skierowane do przedsiębiorców, w tym dostępu do stosownych i aktualnych informacji dotyczących tych ram.

Artykuł 21

Okres wymagany dla uzyskania umorzenia długów

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby okres, po którego upływie niewypłacalni przedsiębiorcy mogą uzyskać całkowite umorzenie swoich długów, nie był dłuższy niż trzy lata, począwszy najpóźniej od dnia:
 - a) w przypadku postępowania obejmującego plan spłaty wierzycieli – decyzji organu sądowego lub administracyjnego zatwierdzającej plan lub od rozpoczęcia realizacji planu; albo
 - b) w przypadku każdego innego postępowania – decyzji organu sądowego lub administracyjnego w sprawie wszczęcia postępowania, lub ustanowienia masy upadłościowej przedsiębiorcy.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby niewypłacalni przedsiębiorcy, którzy wywiązali się ze swoich obowiązków, w przypadku gdy takie obowiązki istnieją w prawie krajowym, uzyskali umorzenie swoich długów wraz z upływem okresu wymaganego dla uzyskania umorzenia długów bez potrzeby składania wniosku do organu sądowego lub administracyjnego o wszczęcie dodatkowego postępowania innego niż te, o których mowa w ust. 1.

Bez uszczerbku dla akapitu pierwszego państwa członkowskie mogą utrzymać lub wprowadzić przepisy umożliwiające organowi sądowemu lub administracyjnemu weryfikację, czy przedsiębiorcy wywiązali się z obowiązków niezbędnych do uzyskania umorzenia długów.

3. Państwa członkowskie mogą przewidzieć, że całkowite umorzenie długów nie zakłóca kontynuowania postępowania upadłościowego zakładającego sprzedaż i podział majątku przedsiębiorcy wchodzącego w skład masy upadłościowej tego przedsiębiorcy z dniem upływu okresu wymaganego dla uzyskania umorzenia długów.

Artykuł 22

Okres zakazu prowadzenia działalności

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku gdy niewypłacalny przedsiębiorca uzyskał umorzenie długów zgodnie z niniejszą dyrektywą, wszelkie zakazy podejmowania lub kontynuowania działalności handlowej, gospodarczej, rzemieślniczej lub zawodowej, wynikające jedynie z faktu, że przedsiębiorca ten jest niewypłacalny, przestały być skuteczne najpóźniej z końcem okresu wymaganego dla uzyskania umorzenia długów.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby z upływem okresu wymaganego dla uzyskania umorzenia długów zakazy, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, przestały być skuteczne bez potrzeby składania wniosku do organu sądowego lub administracyjnego o wszczęcie dodatkowego postępowania innego niż te, o których mowa w art. 21 ust. 1.

Artykuł 23
Odstępstwa

1. Na zasadzie odstępstwa od art. 20–22 państwa członkowskie utrzymują lub wprowadzają przepisy odmawiające dostępu do umorzenia długów lub ograniczające taki dostęp, lub cofające dostęp do umorzenia długów lub przewidujące dłuższe okresy na potrzeby uzyskania całkowitego umorzenia długów lub dłuższe okresy zakazu prowadzenia działalności, w przypadku gdy, według prawa krajowego, niewypłacalny przedsiębiorca działał względem wierzycieli lub innych zainteresowanych podmiotów nieuczciwie lub w złej wierze w momencie zaciągania długów, podczas trwania postępowania upadłościowego lub podczas spłacania długów, bez uszczerbku dla przepisów krajowych dotyczących ciężaru dowodu.

2. Na zasadzie odstępstwa od art. 20–22 państwa członkowskie mogą utrzymać lub wprowadzić przepisy odmawiające dostępu lub ograniczające dostęp, lub cofające dostęp do umorzenia długów, lub przewidujące dłuższe okresy na potrzeby uzyskania całkowitego umorzenia długów lub dłuższe okresy zakazu prowadzenia działalności, w przypadku gdy zachodzą pewne ściśle określone okoliczności i gdy takie odstępstwa są należycie uzasadnione, na przykład w przypadku:
 - a) gdy niewypłacalny przedsiębiorca istotnie naruszył obowiązki wynikające z planu spłaty wierzycieli lub jakikolwiek inny obowiązek prawny mający na celu zabezpieczenie interesów wierzycieli, w tym obowiązek dotyczący zapewnienia wierzycielom maksymalnego zwrotu z zaangażowanych środków;
 - b) gdy niewypłacalny przedsiębiorca nie wywiązuje się z obowiązków w zakresie informacji lub współpracy wynikających z prawa Unii i prawa krajowego;
 - c) stanowiących nadużycie wniosków o umorzenie długów;

- d) gdy jest kolejny wniosek o umorzenie długów w określonym okresie po przyznaniu danemu niewypłacalnemu przedsiębiorcy całkowitego umorzenia długów lub po odmowie całkowitego umorzenia długów temu przedsiębiorcy z powodu poważnego naruszenia obowiązków w zakresie informacji lub współpracy;
 - e) gdy koszt postępowania prowadzącego do umorzenia długów nie został pokryty; lub
 - f) gdy odstępstwo jest niezbędne w celu zagwarantowania równowagi między prawami dłużnika a prawami jednego lub większej liczby wierzycieli.
3. Na zasadzie odstępstwa od art. 21 państwa członkowskie mogą przewidzieć dłuższe okresy wymagane dla uzyskania umorzenia długów w przypadku gdy:
- a) organ sądowy lub administracyjny zatwierdził lub zarządził środki ochronne w celu zabezpieczenia głównego lokalu niewypłacalnego przedsiębiorcy oraz, w stosownych przypadkach, rodziny przedsiębiorcy, lub składników majątku istotnych dla kontynuowania działalności handlowej, gospodarczej, rzemieślniczej lub zawodowej przedsiębiorcy; lub
 - b) główny lokal niewypłacalnego przedsiębiorcy oraz, w stosownych przypadkach, rodziny przedsiębiorcy, nie został sprzedany.
4. Państwa członkowskie mogą wyłączyć szczególne kategorie długów z umorzenia długów lub ograniczyć dostęp do umorzenia długów, lub ustanowić dłuższy okres wymagany dla uzyskania umorzenia długów, w przypadku gdy takie wyłączenia, ograniczenia lub dłuższe okresy są należycie uzasadnione, na przykład kategorie długów takie jak:
- a) długi zabezpieczone;
 - b) długi, które wynikają z sankcji karnych lub w związku z nimi;

- c) długi, które wynikają z odpowiedzialności deliktowej;
 - d) długi w zakresie zobowiązań alimentacyjnych wynikających z więzi rodzinnych, z pokrewieństwa, małżeństwa lub powinowactwa;
 - e) długi powstałe po złożeniu wniosku o wszczęcie postępowania prowadzącego do umorzenia długów lub po wszczęciu takiego postępowania; oraz
 - f) długi, które wynikają z obowiązku pokrycia kosztu postępowania prowadzącego do umorzenia długów.
5. Na zasadzie odstępstwa od art. 22 państwa członkowskie mogą przewidzieć dłuższe lub bezterminowe zakazy prowadzenia działalności, w przypadku gdy niewypłacalny przedsiębiorca wykonuje zawód:
- a) który podlega szczególnym zasadom etyki lub szczególnym zasadom dotyczącym reputacji lub wiedzy fachowej, a przedsiębiorca naruszył te zasady; lub
 - b) polegający na zajmowaniu się zarządzaniem majątkiem innych osób.
- Akapit pierwszy ma również zastosowanie w przypadku gdy niewypłacalny przedsiębiorca występuje o dostęp do zawodu, o którym mowa w lit. a) lub b) tego akapitu.
6. Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla przepisów krajowych dotyczących zakazu prowadzenia działalności zarządzanego przez organ sądowy lub administracyjny innego niż te, o których mowa w art. 22.

Artykuł 24

Łączenie postępowań dotyczących długów

wynikających z działalności zawodowej i postępowań dotyczących długów prywatnych

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku, gdy niewypłacalni przedsiębiorcy mają długi dotyczące działalności zawodowej powstałe w ramach prowadzenia przez nich działalności handlowej, gospodarczej, rzemieślniczej lub zawodowej, a także długi prywatne zaciągnięte poza ramami tej działalności, i długów tych nie da się racjonalnie rozdzielić, takie długi, jeżeli podlegają umorzeniu, były przedmiotem jednego postępowania w celu uzyskania całkowitego umorzenia długów.
2. Państwa członkowskie mogą przewidzieć, że w przypadku gdy długi powstałe w wyniku prowadzenia działalności zawodowej można oddzielić od długów prywatnych, długi te są – w celu uzyskania całkowitego umorzenia długów – przedmiotem odrębnych, ale skoordynowanych postępowań albo tego samego postępowania.

TITLE IV

**ŚRODKI ZWIĘKSZAJĄCE SKUTECZNOŚĆ POSTĘPOWAŃ
DOTYCZĄCYCH RESTRUKTURYZACJI, NIEWYPŁACALNOŚCI
I UMORZENIA DŁUGÓW**

Artykuł 25

Organy sądowe i administracyjne

Bez uszczerbku dla niezależności sądów oraz wszelkich różnic w organizacji sądownictwa w całej Unii, państwa członkowskie zapewniają, aby:

- a) członkowie organów sądowych i administracyjnych prowadzący postępowania dotyczące restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów odbyli odpowiednie szkolenia i mieli wiedzę fachową niezbędną do wykonywania swoich obowiązków; oraz
- b) postępowania dotyczące restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów były prowadzone w sposób efektywny w celu zapewnienia szybkiego rozpatrzenia.

Artykuł 26

*Nadzorczy w postępowaniach dotyczących restrukturyzacji,
niewypłacalności i umorzenia długów*

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby:
 - a) nadzorcy powoływani przez organ sądowy lub administracyjny w postępowaniach dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów (zwani dalej „nadzorcami”) odbyli odpowiednie szkolenia i mieli wiedzę fachową niezbędną do wykonywania swoich obowiązków;
 - b) warunki kwalifikowalności, a także procedura powoływania, odwoływania i rezygnacji nadzorców były jasne, przejrzyste i sprawiedliwe;
 - c) przy powoływaniu nadzorczy w konkretnej sprawie, w tym w sprawach z elementami transgranicznymi, należyte były brane pod uwagę doświadczenie i wiedza fachowa nadzorczy oraz specyfika danej sprawy; oraz
 - d) w celu uniknięcia konfliktu interesów – dłużnicy i wierzyciele mieli możliwość wniesienia sprzeciwu wobec wyboru lub powołania nadzorczy albo możliwość wystąpienia o jego zmianę.

2. Komisja ułatwia wymianę najlepszych praktyk między państwami członkowskimi w celu poprawy jakości szkoleń w całej Unii, w tym przez wymianę doświadczeń oraz narzędzia służące budowaniu zdolności.

Artykuł 27

Nadzór nad nadzorcami i ich wynagrodzenie

1. Państwa członkowskie ustanawiają odpowiednie mechanizmy nadzorcze i regulacyjne w celu zapewnienia skutecznego nadzoru nad pracą nadzorców, aby ich usługi były świadczone w sposób efektywny i kompetentny oraz – w odniesieniu do zaangażowanych stron – bezstronny i niezależny. Mechanizmy te obejmują również środki zapewniające rozliczalność nadzorców, którzy nie dopełnili swoich obowiązków.
2. Państwa członkowskie zapewniają publiczną dostępność informacji dotyczących organów lub podmiotów sprawujących nadzór nad nadzorcami.
3. Państwa członkowskie mogą zachęcać nadzorców do opracowywania i przestrzegania kodeksów postępowania.
4. Państwa członkowskie zapewniają, aby wynagrodzenie nadzorców było regulowane przepisami, które są spójne z celem zakładającym skuteczne prowadzenie postępowań.

Państwa członkowskie zapewniają, aby wprowadzone zostały odpowiednie procedury umożliwiające rozstrzygnięcie wszelkich sporów dotyczących wynagrodzenia.

Artykuł 28

Korzystanie z elektronicznych środków komunikacji

Państwa członkowskie zapewniają, aby w postępowaniach dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów strony postępowania, nadzorca oraz organ sądowy lub administracyjny mieli możliwość dokonania przy użyciu środków komunikacji elektronicznej – w tym także w sytuacjach transgranicznych – co najmniej następujących czynności:

- a) zgłaszanie roszczeń;
- b) przedstawianie planów restrukturyzacji lub planów spłat wierzycieli;
- c) powiadomienia wierzycieli;
- d) wnoszenie skarg i odwołań.

TYTUŁ V
MONITOROWANIE POSTĘPOWAŃ
DOTYCZĄCYCH RESTRUKTURYZACJI,
NIEWYPŁACALNOŚCI I UMORZENIA DŁUGÓW

Artykuł 29

Gromadzenie danych

1. Państwa członkowskie co roku, na poziomie krajowym, gromadzą i agregują dane dotyczące postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów, w podziale na rodzaj postępowania, oraz obejmujące co najmniej następujące elementy:
 - a) liczba postępowań, o których przeprowadzenie wystąpiono lub które wszczęto, w przypadku gdy takie wszczęcie przewidziano w prawie krajowym, oraz postępowań, które są w toku lub które zostały zakończone;
 - b) średni czas trwania postępowań – od momentu przedłożenia wniosku lub od momentu wszczęcia postępowania, w przypadku gdy takie wszczęcie przewidziano w prawie krajowym, do momentu zakończenia postępowania;
 - c) liczba postępowań innych niż te wymagane na podstawie lit. d), w podziale na rodzaje wyników;
 - d) liczba wniosków o postępowania restrukturyzacyjne uznanych za niedopuszczalne, odrzuconych lub wycofanych przed wszczęciem postępowania.

2. Państwa członkowskie co roku, na poziomie krajowym, gromadzą i agregują dane dotyczące liczby dłużników, którzy zostali objęci postępowaniami restrukturyzacyjnymi lub postępowaniami upadłościowymi i w przypadku których, w trzyletnim okresie poprzedzającym przedłożenie wniosku lub wszczęcie takich postępowań, w przypadku gdy takie wszczęcie przewidziano w prawie krajowym, zatwierdzono plan restrukturyzacji w ramach wcześniejszego postępowania restrukturyzacyjnego w zastosowaniu tytułu II.
3. Państwa członkowskie mogą co roku, na poziomie krajowym, gromadzić i agregować dane dotyczące:
 - a) średniego kosztu każdego rodzaju postępowania;
 - b) średnich stóp odzysku w odniesieniu do wierzycieli zabezpieczonych i niezabezpieczonych, a w stosownych przypadkach – innych rodzajów wierzycieli, odrębnie;
 - c) liczby przedsiębiorców, którzy po przeprowadzeniu postępowania na podstawie art. 1 ust. 1 lit. b) zakładają nowe przedsiębiorstwo;
 - d) liczby zlikwidowanych miejsc pracy związanych z postępowaniami dotyczącymi restrukturyzacji i niewypłacalności.
4. Państwa członkowskie podają dane, o których mowa w ust. 1 lit. a)–c), oraz – w stosownych przypadkach i o ile są dostępne – dane, o których mowa w ust. 3, w podziale w zależności od:
 - a) wielkości dłużników, którzy nie są osobami fizycznymi;

- b) tego, czy dłużnicy, którzy są objęci postępowaniami dotyczącymi restrukturyzacji lub niewypłacalności, są osobami fizycznymi czy osobami prawnymi; oraz
 - c) tego, czy postępowania prowadzące do umorzenia długów dotyczą tylko przedsiębiorców czy wszystkich osób fizycznych.
5. Państwa członkowskie mogą gromadzić i agregować dane, o których mowa w ust. 1-4, korzystając z techniki doboru próby, która zapewnia reprezentatywność pod względem ich wielkości i różnorodności.
6. Państwa członkowskie gromadzą i agregują dane, o których mowa w ust. 1, 2, 4, oraz, w stosownych przypadkach, w ust. 3, za pełne lata kalendarzowe kończące się w dniu 31 grudnia każdego roku, począwszy od pierwszego pełnego roku kalendarzowego następującego po dniu rozpoczęcia stosowania aktów wykonawczych, o których mowa w ust. 7. Dane te przekazuje się co roku Komisji, przy użyciu standardowego formularza przekazywania danych, do dnia 31 grudnia roku kalendarzowego następującego po roku, w odniesieniu do którego zgromadzono dane.
7. Komisja określa wzór formularza przekazywania danych, o którym mowa w ust. 6 niniejszego artykułu, w drodze aktów wykonawczych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 30 ust. 2.
8. Komisja publikuje na swojej stronie internetowej dane przekazywane zgodnie z ust. 6 w sposób przystępny i przyjazny dla użytkownika.

Artykuł 30
Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

W przypadku gdy komitet nie wyda żadnej opinii, Komisja nie przyjmuje projektu aktu wykonawczego i stosuje się art. 5 ust. 4 akapit trzeci rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

TYTUŁ VI
PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 31

Związki z innymi aktami ustawodawczymi oraz instrumentami międzynarodowymi

1. Następujące akty ustawodawcze stosuje się niezależnie od niniejszej dyrektywy:
 - a) dyrektywa 98/26/WE;
 - b) dyrektywa 2002/47/WE; oraz
 - c) rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

2. Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla wymogów ochronnych dotyczących środków pieniężnych, nałożonych na instytucje płatnicze na mocy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366¹ i na instytucje pieniądza elektronicznego na mocy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/110/WE².
3. Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla stosowania Konwencji o zabezpieczeniach międzynarodowych na wyposażeniu ruchomym oraz protokołu do tej konwencji dotyczącego kwestii właściwych dla sprzętu lotniczego, podpisanych w Kapsztadzie w dniu 16 listopada 2001 r., których niektóre państwa członkowskie są stronami w momencie przyjęcia niniejszej dyrektywy.

Artykuł 32

Zmiana w dyrektywie (UE) 2017/1132

W art. 84 dyrektywy (UE) 2017/1132 dodaje się ustęp w brzmieniu:

- „4. Państwa członkowskie odstępują od stosowania art. 58 ust. 1, art. 68, 72, 73 i 74, art. 79 ust. 1 lit. b), art. 80 ust. 1 i art. 81 w zakresie i przez okres, w jakim odstępstwa takie są niezbędne do ustanowienia ram restrukturyzacji zapobiegawczej przewidzianych w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/... *.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniająca dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylająca dyrektywę 2007/64/WE (Dz.U. L 337 z 23.12.2015, s. 35).

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/110/WE z dnia 16 września 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością, zmieniająca dyrektywy 2005/60/WE i 2006/48/WE oraz uchylająca dyrektywę 2000/46/WE (Dz.U. L 267 z 10.10.2009, s. 7).

Akapit pierwszy pozostaje bez uszczerbku dla zasady równego traktowania udziałowców.

-
- * Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/... z dnia ... w sprawie ram restrukturyzacji zapobiegawczej, umorzenia długów i zakazów prowadzenia działalności oraz w sprawie środków zwiększających skuteczność postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów, a także zmieniająca dyrektywę (UE) 2017/1132 (dyrektywa o restrukturyzacji i upadłości) (Dz.U. ...).”.

Artykuł 33

Klauzula przeglądowa

Nie później niż w dniu [siedem lat od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy], a następnie co pięć lat, Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie dotyczące stosowania i skutków niniejszej dyrektywy, w tym zastosowania tworzenia grup i zasad głosowania w odniesieniu do wierzycieli wymagających szczególnego traktowania, takich jak pracownicy. Na podstawie tej oceny Komisja przedłoży w stosownym przypadku wnioski ustawodawczy, uwzględniając dodatkowe środki mające na celu konsolidację i harmonizację prawnych ram restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów.

Artykuł 34
Transpozycja

1. Państwa członkowskie przyjmują i publikują do dnia ... [dwa lata od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy], przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy, z wyjątkiem przepisów niezbędnych do wykonania art. 28 lit. a), b) i c), które są przyjmowane i publikowane do dnia ... [pięć lat od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy], oraz przepisów niezbędnych do wykonania art. 28 lit. d), które są przyjmowane i publikowane do dnia ... [siedem lat od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy]. Tekst tych przepisów niezwłocznie przekazują Komisji.

Państwa członkowskie stosują przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy od dnia ... [dwa lata od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy], z wyjątkiem przepisów niezbędnych do wykonania art. 28 lit. a), b) i c), które stosuje się od dnia ... [pięć lat od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy], oraz przepisów niezbędnych do wykonania art. 28 lit. d), które stosuje się od dnia ... [siedem lat od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy].

2. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 państwa członkowskie, które napotkają szczególne trudności w wykonaniu niniejszej dyrektywy, mają możliwość skorzystać z przedłużenia, maksymalnie o rok, okresu wykonania przewidzianego w ust. 1. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o potrzebie skorzystania z tej opcji przedłużenia okresu wykonania do dnia ... [18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy].

3. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst podstawowych przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 35

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 36

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący

W imieniu Rady
Przewodniczący
